

OUD HOORN

Kwartaalblad

2009

2

31^e Jaargang

VOORWOORD

Veel positieve reacties hebben we op het vernieuwde kwartaalblad van onze vereniging ontvangen. Medio maart j.l. nam wethouder Cilia van Weel het eerste blad in ontvangst. Na het vertrek van wethouder Van der Maat is zij verantwoordelijk voor kunst en cultuur in onze stad. Van Vliet Printing en de redactie hebben een fraaie prestatie geleverd. In korte tijd moest de nieuwe vormgeving worden gerealiseerd. Wij hopen de kwaliteit nog verder te verbeteren door meer aandacht aan de fotografie te besteden. Daarvoor worden nu de nodige contacten gelegd. Het blad ligt bovendien op verschillende plekken in de stad in de losse verkoop. Ook daar zijn wij trots op. Het is een mooie kennismaking voor zij die het blad niet kennen en toeristen die een dag Hoorn doen. Voor ons is het een impuls om nog meer kwaliteit te leveren. Binnen de redactie zijn de rollen gewijzigd. David Michel neemt de coördinatie en de eindredactie op zich. Daarmee doet Femke Uiterwijk, die deze taak jarenlang heeft verricht, een stapje terug. De druk om elk kwartaal weer een prestatie te leveren, werd haar wat te zwaar. Vereniging Oud Hoorn is Femke voor haar voortreffelijke inzet veel dank verschuldigd. Op gepaste wijze zullen we dat haar doen blijken. Als redactie hopen we nog lang van haar grote kennis en inzet gebruik te mogen maken. Voor de redactie is een apart emailadres geopend. Dat is: redactie@oudhoorn.nl. Post aan dat adres komt bij David Michel binnen.

Egbert Offens

Westfries Museum

Rode Steen 1, Hoorn,
0229 - 280 022

Geopend: 1 april t/m 31 oktober,
maandag t/m vrijdag, 11.00-17.00 uur.
Geopend: 1 november t/m 31 maart,
dinsdag t/m vrijdag, 11.00-17.00 uur.
Het gehele jaar: zaterdag en zondag,
13.00-17.00 uur.

Westfries Archief

Blauwe Berg 5c, Hoorn, 0229 - 282 500

Studiezaal open:
dinsdag t/m vrijdag, 9.00-17.00 uur
Avondopenstelling: elke 2e en 4e donderdag
van de maand van 19.00-21.45 uur.

Museum v.d. twintigste eeuw

Maquette Hoorn anno 1650.
De maquette is eigendom van Vereniging
Oud Hoorn.
Bierkade 4, 4a, Hoorn, 0229 - 214 001

Bij de voorplaat

Op het middenrisaliet van het pand Binnenluiendijk 3 is heel wat te zien. In Romeinse cijfers staat te lezen, dat het hier om een gevel gaat uit 1784. Het gebouw is toen ontstaan uit een verbouwing van drie kleinere panden. De WIC is in 1791 opgeheven. Boven in het fronton kunt u het wapen van de Hoornse afdeling van deze compagnie nog bekijken. In het artikel 'IN HET KIELZOG VAN HENRY HUDSON' dat begint op pag. 4 kunt u lezen, dat de oprichting van de West Indische Compagnie op 3 juni 1621 plaatsvond. In het octrooi van de WIC was bepaald, dat zij het alleenrecht bezat op de handel en scheepvaart in het Atlantische gebied buiten Europa. En daar viel dus de kolonie Nieuw-Nederland, het grondgebied van de huidige staat New York, ook onder. In dit jaar 2009 is het 400 jaar geleden, dat Henry Hudson met het VOC-jacht De Halve Maen het eiland Manhattan ontdekte. In Nederland en in de staat New York wordt dat feit gevierd. In 1872 werd dit voormalige kantoor van de Westindische Compagnie aangekocht door de vrijmetselaarsloge West-Friesland. Op de voorplaat is onder de Romeinse jaarcijfers een bordje met de letter L in goudkleur te zien. De L van Loge. Links en rechts hangen natuurstenen draperieën naar beneden met aan de onderkant links de letter W en rechts de letter F, allebei op een blauwe ondergrond. Bij de drie letters zijn ook drie gouden stippen te zien. Dat zijn de z.g. maconnieke afkortingen.

IN DIT NUMMER

In het kielzog van Henry Hudson pagina 56

Van 1609-1664 was het grondgebied van de huidige staat New York een Nederlandse kolonie. In 2009 is dat 400 jaar geleden. Henk Den Heijer vertelt over deze geschiedenis.

Van de bestuurstafel pagina 64

Wasserij Kwaad was bijna 100 jaar een begrip in de regio pagina 66

"'t Is goed...als KWAAD het doet". Dit was de reclameslogan, die dit echte Hoornse familiebedrijf gebruikte.

Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen en verval pagina 72

Wat gaat er monumentaal mis of juist goed in Hoorn.

Het documentatiecentrum van Oud Hoorn pagina 76

Schenken, aankopen en ander nieuws.

Kerkmeijer-de Regt Stichting, jaarverslag 2008 pagina 78

Men vraagt ons pagina 80

De huishoudschool aan de Wilhelminalaan

Voorjaarsledenvergadering, verslag pagina 82

Vergadering gehouden op 15 april 2009

Lezers schrijven pagina 86

Publicatiestichting Bas Baltus pagina 88

'T WEESHUYS IN HOORN' verschijnt.

Vellus in Padua pagina 89

Voetnoten bij artikel kwartaalblad nr. 1

Jeugdeducatie pagina 90

Oud Hoorn zoekt contact met het middelbaar onderwijs

Een rode katholiek in Hoorn pagina 92

Wim Hart en de Doorbraak, 1945-1958. Wim Hart en de politieke keuze die hij na de oorlog 40-45 maakte.

Hoe Hoorn veranderde pagina 100

Foto's:

Bureau Erfgoed Gemeente Hoorn
Collectie Ton Hart
Collectie Vereniging Oud Hoorn
Collectie Henk den Heijer
Drukkerij 't Venhuis
E.J.P.M. Kwaad
David Michel, voorplaat
Christ Stoffelen
Femke Uiterwijk
Westfries Archief
Westfries Museum
Frans Zack

Kwartaalblad Vereniging Oud Hoorn

Losse nummers:
leden: €4,50
niet-leden: €6,00
Bestellingen:
postgiro: 21 44 888

Vereniging Oud hoorn

Onder de boompjes 22
1621 GG Hoorn
Tel.: 0229 - 27 35 70
Email.: info@oudhoorn.nl
www.oudhoorn.nl

Openingstijden:

dinsdag en donderdag:
10 - 16 uur
Zaterdag: 10 - 14 uur.

Bestuur:

Egbert Ottens, voorzitter,
Rita Lodde, secretaris,
Henk Wokke, penningmeester,
Eddy Boom, Jaap Bronkhorst,
Coen Droog, Jan Floris,
Hieke Stapel.

Lidmaatschap:

Minimaal €20,50 per jaar, incl. Kwartaalblad.
Gezinslid: €10,00 per jaar.
Lid voor het leven:
Indien ouder dan 45 jaar: eenmalig €572,00
Indien ouder dan 55 jaar: eenmalig €409,00
Postgiro ledenadministratie: 72 29 54

Het lidmaatschap geldt voor een heel kalenderjaar.
Lidmaatschap uitsluitend één maand voor einde kalenderjaar schriftelijk opzeggen.

IN HET KIELZOG VAN HENRY HUDSON

(HORINEZEN IN NIEUW-NEDERLAND)

HENK DEN HEIJER

Inleiding

Nederlanders houden ervan om iets te vieren: hun verjaardag, een heuglijke gebeurtenis uit hun persoonlijke leven, maar ook historische mijlpalen uit een ver verleden.

Giovanni da Verrazano (1485-1528), ontdekker van Manhattan

Zo werd in 2002 uitgebreid aandacht besteed aan het feit dat vierhonderd jaar eerder de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) werd opgericht. Anno 2009 is het vierhonderd jaar geleden dat Henry Hudson met het VOC-jacht de Halve Maen het eiland Manhattan ontdekte en de daarnaast gelegen rivier die als eerbetoon zijn naam heeft gekregen. Die gebeurtenis wordt in Nederland en in New York uitgebreid gevierd met lezingen, tentoonstellingen, congressen en boeken over de relatie Nederland - Amerika. Van 1609 tot 1664 was het grondgebied van de huidige staat New York een Nederlandse kolonie. In dat laatste jaar veroverden de Engelsen het gebied dat tot dan Nieuw-Nederland werd genoemd, maar in delen van de voormalige kolonie bleef de Nederlandse taal en cultuur tot in de negentiende eeuw dominant. Nieuw-Nederland had nauwe banden met Amsterdam, maar ook Hoorn heeft er zijn sporen achtergelaten. In dit artikel, waarin enkele aspecten van Nieuw-Nederland worden belicht, zal

ook worden ingezoomd op de rol die verschillende Horinezen in de geschiedenis van deze kolonie hebben gespeeld.

Henry Hudsons 'ontdekking'

We vieren wel dat Henry Hudson vierhonderd jaar geleden Manhattan en omstreken heeft ontdekt, maar klopt dat beeld? Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er al omstreeks het jaar duizend Vikingen in Noord-Amerika zijn geweest. We weten niet of zij Manhattan hebben aangedaan, maar als dat zo is hebben zij daar geen sporen van nagelaten. Bovendien hebben de Vikingen zich niet blijvend op het continent gevestigd.

De eerste zeevaarder van wie wij weten dat hij wel op Manhattan is geweest, is de Italiaanse ontdekkingsreiziger Giovanni da Verrazano.

Hij verkende in opdracht van de Franse koning in 1524 de Noord-Amerikaanse kust van South Carolina tot aan Newfoundland.

Ter herinnering aan zijn ontdekking hebben de New Yorkers de brug die sinds 1964 Brooklyn (Breukelen) met Staten Island (Staten Eiland) verbindt de Verrazano-Narrows Bridge genoemd. Daarna werden Manhattan en omstreken niet of nauwelijks meer door Europese zeevaarders bezocht tot Henry Hudson daar in 1609 min of meer toevallig verzeild raakte. De Engelsen hadden zich omstreeks 1600 al ten noorden en ten zuiden van dat gebied gevestigd, maar zij hadden geen interesse getoond voor de streek die later een Nederlandse kolonie werd.

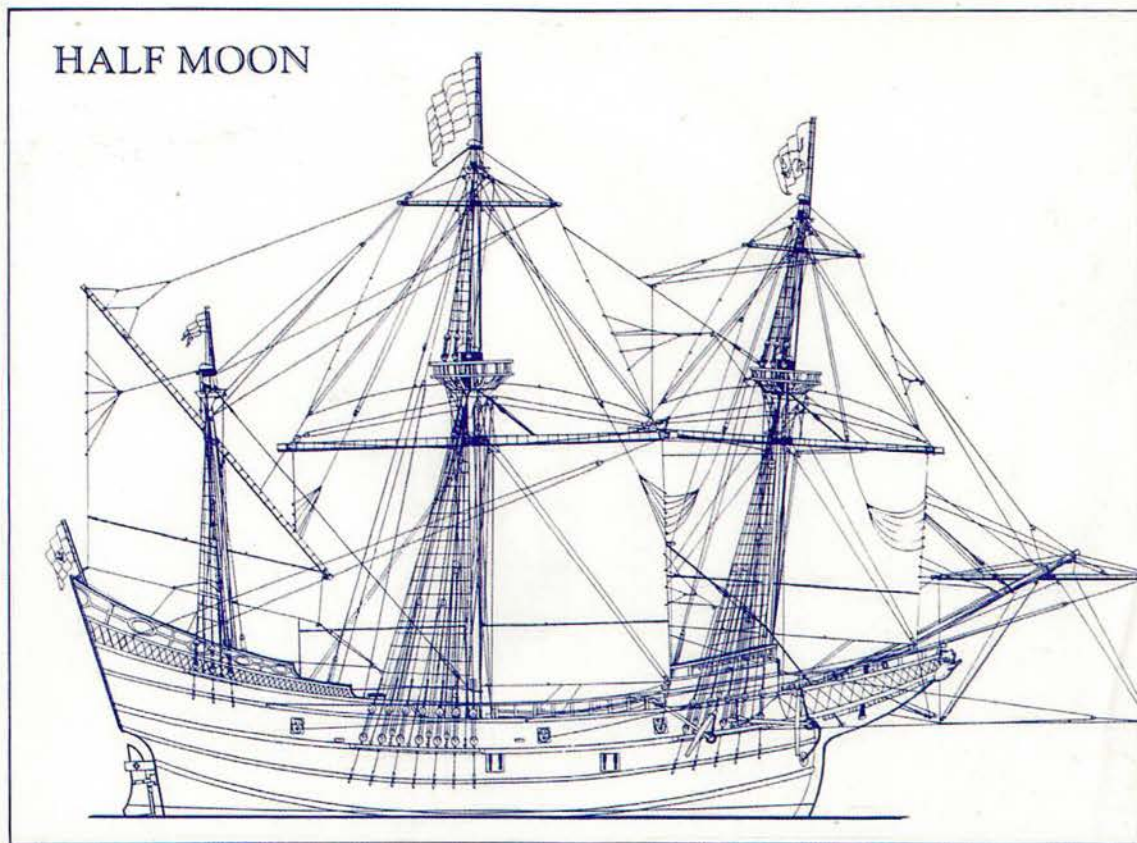
Tot aan het laatste decennium van de zestiende eeuw hadden Nederlandse kooplieden en zeevaarders geen belangstelling voor de vaart buiten Europa, ook niet voor die op Noord-Amerika. Pas toen het door de voortdurende oorlog met Spanje en Portugal steeds moeilijker werd om niet-Europese producten zoals specerijen en suiker in Iberische havens te kopen, ontwikkelden zij plannen voor de vaart op Azië, Afrika en Amerika. Maar de tochten naar Azië waren lang en riskant;

de Iberische tegenstanders zouden er alles aan doen om de Nederlanders te beletten daar handel te drijven. Om risico's te vermijden en een kortere zeeweg naar Azië te ontdekken, werden aan het eind van de zestiende eeuw vanuit de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden drie expedities naar het noorden uitgerust. Dat was geen succes: de schepen liepen keer op keer vast in het ijs en moesten onverrichter zake terugkeren. Willem Barentsz was zelfs genoodzaakt om met zijn bemanning de winter op het barre Nova Zembla

door te brengen. De riskante, maar ijsvrije zuidelijke route via Kaap de Goede Hoop bleek daarentegen wel begaanbaar, dus verloren kooplieden tijdelijk hun belangstelling voor een noordelijke zeeweg naar Azië. Dat veranderde na de oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) die in 1602 van de Staten-Generaal het monopolie op de toen bekende routes naar Azië had gekregen. De Heren Zeventien, de directie (bewindhebbers) van de VOC, waren bevreesd dat anderen een onbekende route via het noorden zouden ontdekken en daarmee het monopolie teniet zouden doen. Alleen als de Compagnie die route zelf zou ontdekken, kon zij hem opeisen en was haar monopolie gegarandeerd.

Maen en een bemanning van circa twintig koppen ter beschikking. Hudson kreeg de uitdrukkelijke opdracht om een ijsvrije doorgang naar Azië in noordoostelijke richting, dus voorbij Nova Zembla, te zoeken. Maar na zijn twee eerdere poolreizen voelde hij meer voor een ontdekkingsstocht in noordwestelijke richting.

Toen Hudson in de buurt van Nova Zembla opnieuw met zijn schip in drijfjys terecht kwam, wendde hij dan ook meteen de steven in omgekeerde richting en voer naar Noord-Amerika. Bij Newfoundland aangekomen zette Hudson koers naar het zuiden tot aan de Delaware, vanwaar hij weer richting noorden zeilde en op 12 september bij Manhattan arriveerde. Henry Hudson voer, in tegenstelling

Lijntekening van het VOC-jacht de Halve Maen

In 1609 contracteerde de VOC de Engelse zeevaarder Henry Hudson voor een expeditie naar het noorden. Hudson had in de jaren daarvoor enige faam verworven als poolreiziger die in navolging van Willem Barentsz de kusten van Spitsbergen en Nova Zembla had verkend.

De bewindhebbers stelden hem het jacht de Halve

tot Giovanni da Verrazzano, wel de rivier op die later zijn naam zou krijgen. Hij legde onderweg contacten met indianen en bereikte uiteindelijk de hoogte van het huidige Albany. Daar keerde hij om en voer terug naar Europa, waar hij op 7 november 1609 met de Halve Maen de Zuid-Engelse haven van Dartmouth binnenviel. Hudson ging niet terug

Kaart van Nieuw-Nederland van Adriaen Block, 1614

naar de Republiek om de bewindhebbers van de VOC persoonlijk verslag uit te brengen, maar stelde hen per brief van zijn bevindingen op de hoogte. De bewindhebbers toonden geen interesse voor zijn ontdekking en gaven de informatie door aan kooplieden die wel belangstelling hadden voor nieuwe handelsgebieden.

Bont en indianen

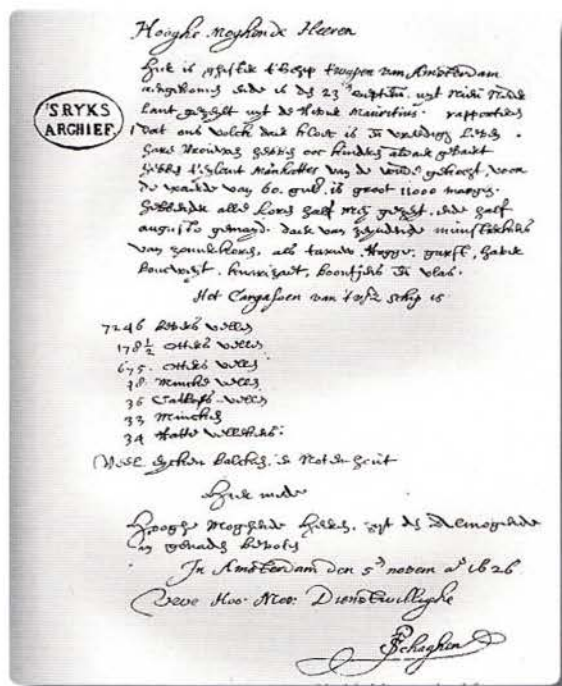
De eerste Nederlandse koopvaarders arriveerden waarschijnlijk al in 1610 op de Hudson. Een van de pioniers in deze vaart was de Amsterdamse schipper Adriaen Block, een oude rot in het vak die meerdere handelsreizen in en buiten Europa had gemaakt. Hij werd in Noord-Amerika geconfronteerd met een snel groeiende concurrentie van Amsterdamse en West-Friese schepen. In 1614 sloot Block een overeenkomst over de bonthandel met indianen met drie andere schippers die zich op dat moment in het gebied bevonden.

Een van hen was Cornelis Jacobsz May, schipper van de Fortuyn die door de Hoornse kooplieden Pieter Clementsz Brouwer, Jan Clementsz Kies en Cornelis Volckertsz was uitgereed. Bij hun vertrek lieten de schippers enkele bemanningsleden achter in een provisorische handelspost op een eiland in de Hudson. Die moesten de bonthandel met indianen tot aan hun terugkeer voortzetten. Intussen dienden de kooplieden die de schepen hadden uitgereed een verzoek in bij de Staten-Generaal voor een handelsmonopolie op de Hudson en omstreken. Zo probeerden zij nieuwe concurrenten uit de lucratieve bonthandel op Noord-Amerika te weren. Adriaen Block had voor de Staten-Generaal een kaart van het gebied gemaakt, waarop voor het eerst de naam Nieuw-Nederland voorkwam, een naam die de kolonie tot aan de verovering door de Engelsen in 1664 zou dragen.

De Staten-Generaal stemden toe en gaven het consortium, dat uit tien Amsterdamse en drie Hoornse kooplieden bestond, een monopolie voor vier reizen per uitgereed schip die tussen

1 januari 1615 en 1 januari 1618 gemaakt moesten worden. Daarna werd de handel weer vrijgegeven. Het consortium dat de naam Nieuw-Nederland Compagnie droeg, verzocht de Staten-Generaal tussentijds ook om het handelsmonopolie op de zuidelijker gelegen Delaware, maar dat werd door de Hoog Mogende Heren geweigerd. Na afloop van het octrooi werd de handel door de voormalige aandeelhouders van de Nieuw-Nederland Compagnie nog enkele jaren op persoonlijke titel voortgezet. De handel met indianen was overigens

niet ongevaarlijk. Zo werd het schip de Swarte Beer van Hendrick Christiaensz in 1619 in de buurt van Manhattan door indianen aangevallen, waarbij de schipper 'ende 't meerendeel vant volck vant tselve schip doorde wilde int schip vermoort' werden. Vijf bemanningsleden die de aanval hadden overleefd, slaagden er uiteindelijk in om de indianen met geweervuur te verdrijven.

Aankoopbrief van Manhattan, 7 november 1626

Toch waren dit soort fatale 'bedrijfsongevallen' geen reden om de vaart op Nieuw-Nederland te staken, daarvoor was de winstgevende bonthandel met indianen te aantrekkelijk.

De kolonie Nieuw-Nederland

Na lang wikken en wegen stemden de Staten-Generaal op 3 juni 1621 in met de oprichting van de West-Indische Compagnie (WIC). De stichting van de Compagnie viel niet geheel toevallig samen met de hervatting van de strijd tegen Spanje en Portugal na het aflopen van het Twaalfjarig Bestand. In het octrooi van de WIC was bepaald dat zij het monopolie bezat op de handel en scheepvaart in het Atlantisch gebied buiten Europa, waaronder ook Nieuw-Nederland viel.

Daarnaast mocht zij in haar octrooigebied koloniën stichten en oorlog voeren tegen de Spanjaarden en Portugezen als de omstandigheden dat vereisten. Het duurde echter tot midden 1623 voordat

de bewindhebbers van de WIC over voldoende aandelenkapitaal beschikten om activiteiten te ontplooiën. Tot die tijd mochten particuliere kooplieden hun handel op Nieuw-Nederland gewoon voortzetten.

kolonisten aan wal te zetten. May, telg uit een bekend geslacht van zeevaarders, was afkomstig uit het nabij Hoorn gelegen dorpje Schellinkhout. Zijn broer Jan Jacobsz May was schipper op een walvisvaarder en naamgever van het eiland Jan

Nieuw-Amsterdam
omstreeks 1650

Bij de overname van Nieuw-Nederland door de WIC telde de kolonie enkele semipermanente handelsposten die daar in opdracht van Amsterdamse en Hoornse kooplieden waren gesticht. Van echte kolonisatie was nog geen sprake.

De kooplieden hadden slechts oog voor de handel in bever- en ottervellen met indianen. Maar de bewindhebbers van de WIC wilden het stroomgebied van de Hudson koloniseren voordat Engelse of Franse mededingers hen voor zouden zijn. In het voorjaar van 1624 zonden zij schipper Cornelis Jacobsz May met het schip Nieu Nederlandt naar de Hudson om daar de eerste

Mayen, en zijn neef Jan Cornelisz May was een bekende poolreiziger die aan diverse expedities voor de ontdekking van een noordelijke zeeweg naar Azië had deelgenomen. Cornelis zelf, zo is al eerder aangestipt, had ervaring in de vaart op Nieuw-Nederland. Ditmaal had hij dertig Waalse families aan boord die in opdracht van de bewindhebbers van de WIC over een uitgebreid gebied verspreid moesten worden.

Zo hoopten de bewindhebbers te voorkomen dat andere Europeanen het als hun grondgebied in bezit zouden nemen. Een jaar later werd door een nieuwe groep kolonisten een begin gemaakt

met de aanleg van Nieuw-Amsterdam. De stad, gelegen op de kop van Manhattan, werd het bestuurscentrum van de kolonie Nieuw-Nederland. In november 1626 heeft Pieter Jansz Schagen het eiland Manhattan van indianen 'gekocht voor de waarde van 60 gulden'. Daarmee was de WIC op papier eigenaar van Manhattan geworden, maar of de indianen, die overigens geen geld maar goederen ter waarde van zestig gulden ontvingen, dat zelf ook zo zagen is op zijn minst twijfelachtig.

Hoewel Cornelis Jacobsz May slechts een schipper was die kolonisten aanvoerde, wordt hij vaak beschouwd als de eerste gouverneur van Nieuw-Nederland. Na hem volgde een reeks incompetent gezagsdragers die meer problemen hebben veroorzaakt dan opgelost. Willem Verhulst (1624-1626), de opvolger van May, werd wegens gesjoemel met financiën en autoritair gedrag door de raad van kolonisten uit zijn ambt gezet en naar de Republiek teruggestuurd. Onder de gouverneurs Wouter van Twiller (1633-1638) en Willem Kieft (1638-1647) namen de conflicten met Engelse kolonisten ten noorden van Nieuw-Nederland toe en werd een reeks gewapende conflicten met indianenvolken uitgevochten, waardoor de kolonie aan de rand van de afgrond werd gebracht. Petrus Stuyvesant (1647-1664) was een van de weinige capabele bestuurders onder wie Nieuw-Nederland een bloeiperiode heeft gekend.

Hij slaagde erin een betere verstandhouding met de Engelsen op te bouwen, waarmee hij de macht in het stroomgebied van de Connecticut en op het Lange Eiland (Long Island) wist te delen.

Ook lukte het hem om een prille Zweedse kolonie aan de Delaware in de kiem te smoren en dat gebied met Nederlandse kolonisten te bevolken. Onder zijn leiding verbeterde de verstandhouding met de indianen en nam het aantal inwoners van de kolonie toe tot circa negenduizend zielen.

Aan zijn succes kwam een eind toen de Engelse officier Richard Nicolls eind augustus 1664 met een marine-eskader voor Nieuw-Amsterdam verscheen. Hij eiste van Stuyvesant de overgave van de kolonie. Die begreep al snel dat hij met zijn geringe strijdmacht geen schijn van kans had tegenover de Engelse overmacht. De actie van Nicolls behoorde tot het voorspel van de Tweede Engelse Oorlog (1665-1667) die Engeland en de Republiek voornamelijk op zee en in de koloniën met elkaar uitvochten. Op 31 juli 1667 sloten de oorlogvoerende partijen de Vrede van Breda. In het vredesverdrag was vastgelegd dat de Republiek de door haar veroverde Engelse kolonie Suriname mocht behouden. In

ruil daarvoor verwierf Engeland het eigendom van de tot New York omgedoopte kolonie Nieuw-Nederland. Dat was anno 1667 een goede ruil, Suriname leverde de Republiek immers veel meer op aan suiker en andere tropische producten dan Nieuw-Nederland aan bont.

Patroonschappen

De WIC was lang voordat het doek voor Nieuw-Nederland zou vallen al niet meer in staat om er een succesvolle kolonie van te maken. Door de geldverslindende strijd die zij in Brazilië tegen de Portugezen voerde, balanceerde de Compagnie voortdurend op de rand van faillissement. Kapitaal voor investeringen in koloniën had zij nauwelijks in kas. Om die reden besloten de bewindhebbers in 1628 particulieren toestemming te geven koloniën, zogeheten patroonschappen, in haar octrooigebied te stichten. In het pamflet *Vryheden ende Exemptiën* legden zij vast onder welke condities dat kon. Een patroonschap had veel weg van een feodale constructie, waarbij de WIC als een middeleeuwse leenheer optrad en de patroon als leenman.

Die verwierf in ruil voor het beheren van het gebied daarover bepaalde rechten. Zo mocht een patroon over de kolonisten in het gebied de lage rechtspraak uitoefenen, de jacht- en visrechten verpachten en bepaalde belastingen heffen.

In Zeeland meldden de kooplieden Jan de Moor en Abraham van Pere zich bij de bewindhebbers voor het opzetten van koloniën in het Caraïbisch gebied. In Amsterdam gaven de WIC-bewindhebbers Samuel Blommaert, Albert Coenraedsz Burgh, Samuel Godijn, Michiel Pauw en Kiliaen van Rensselaer aan hun medebewindhebbers te kennen dat zij belangstelling hadden voor het opzetten van patroonschappen in Nieuw-Nederland.

Een jaar later kregen zij daarvoor toestemming op voorwaarde dat zij hun patroonschappen binnen vier jaar met minstens vijftig kolonisten ouder dan vijftien jaar zouden bevolken. Om het risico te spreiden besloten vier van de vijf aanvragers een aandeel in elkaars patroonschap te nemen. Blommaert, Burgh, Godijn en Van Rensselaer behielden elk tweevijfde aandeel in hun eigen patroonschap en bezaten een vijfde in die van de anderen. Dat leek mooi, maar leidde in de praktijk tot een hoop nariigheid toen bewindhebber Johannes de Laet de rechten van Burgh overnam.

Van alle patroonschappen bleek alleen die van Kiliaen van Rensselaer levensvatbaar te zijn.

Van Rensselaer was echter niet van plan om zijn medeaandeelhouders enige invloed te geven in de

kolonie waarin hij het grootste aandeel had. De Laet accepteerde dat niet en vocht namens zijn medeaandeelhouders Van Rensselaers alleenheerschappij aan bij de Staten-Generaal. Toen die zijn medeaandeelhouders uiteindelijk beperkte invloed wilde geven, verwierp De Laet zijn voorstel met de woorden 'U Edele wil ons cardinalen maken

David Pietersz de Vries
(1592/1593-1655)

maar zelfs paus wesen'. De kwestie sleepte zich voort tot 1650 toen de Staten-Generaal Johannes de Laet in het gelijk stelden, maar op dat moment waren zowel De Laet als Van Rensselaer al overleden. Rensselaerswijck heeft niet onder het conflict geleden. Omstreeks 1650 was het een bloeiende landbouwkolonie met circa duizend inwoners. Beverwijck was het centrum van de kolonie, een plaats die tegenwoordig Albany heet en de hoofdstad is van de staat New York.

David Pietersz de Vries in Nieuw-Nederland

Rensselaerswijck is het bekendste en best onderzochte patroonschap van Nieuw-Nederland. Veel minder bekend is de kolonie van de Hoornse koopman David Pietersz de Vries op het voor Manhattan gelegen Staten Eiland.

De Vries was geen Horinees van geboorte – hij werd in 1592 of 1593 in La Rochelle geboren waar zijn vader handel dreef -, maar verhuisde op zeer jonge

leeftijd naar Hoorn, de stad van zijn ouders.

David leerde al vroeg het koopmansvak en moet diverse reizen gemaakt hebben voordat hij als kapitein-koopman de wijde wereld introk.

De Vries zou in het totaal viermaal naar Noord-Amerika reizen. In juni 1620 vertrok hij vanaf de rede van Texel voor zijn eerste reis naar Newfoundland, waar hij van Franse en Engelse vissers partijen stokvis kocht voor de Mediterrane markt. Daarna zette hij met zijn schip koers naar de Middellandse Zee, waar hij verschillende Spaanse en Italiaanse havensteden aandeed om uiteindelijk op 8 september 1622 in de Republiek terug te keren. Kennelijk was zijn eerste Noord-Amerikaanse tocht zakelijk succesvol geweest, want twee jaar later wilde De Vries opnieuw een reis naar Newfoundland maken.

Ditmaal echter werd daar door de bewindhebbers van de WIC een stokje voor gestoken; die hadden sinds 1621 het handelsmonopolie op de vaart op Noord-Amerika in handen en weigerden hem toestemming te geven voor een particuliere handelstocht. Dit was zijn eerste en zeker niet zijn laatste aanvaring met de Compagnie.

Na enkele jaren in dienst van de VOC in Azië te hebben doorgebracht, vertrok De Vries in 1632 voor de tweede maal naar Noord-Amerika. Hij had via de Amsterdamse bewindhebber Samuel Godijn een aandeel genomen in diens patroonschap Swaenendal aan de Delaware.

Maar bij zijn aankomst daar bleek dat indianen de een jaar eerder gestichte kolonie volledig hadden verwoest. Na een conflict met de blanken hadden de indianen alle kolonisten vermoord. Het is tekenend voor De Vries dat hij geen wraak nam, maar juist voorzichtig de contacten met lokale indianenvolken probeerde te herstellen. Zonder vrede met de indianen, zo meende hij, was het onmogelijk om in Nieuw-Nederland handel te drijven en koloniën te stichten. De Vries zeilde vervolgens van Swaenendal naar Nieuw-Amsterdam waar hij onenigheid kreeg met gouverneur Wouter Twiller die hij als een incompetent dronkenlap omschreef.

Het verwonderde hem 'dat de West-Indische Compagnie sulcke narren in 't landt stuerden, die niet en wisten als van droncke drincken'. Teleurgesteld keerde hij terug naar de Republiek, maar niet voor lang. Een jaar later maakte hij zijn derde reis.

De Vries ging eerst naar Guyana om een dertigtal kwartiermakers af te zetten. Die moesten daar een landbouwkolonie opzetten.

Van Guyana voer hij naar Nieuw-Amsterdam, waar hij van gouverneur Twiller toestemming kreeg

om een landbouwkolonie op het Staten Eiland te stichten. Met die toezegging op zak reisde hij naar de Republiek om daar kolonisten en kapitaal te werven. Frederick de Vries, secretaris van de stad Amsterdam en bewindhebber van de WIC, besloot een aandeel in het patroonschap van zijn neef David te nemen.

Op 25 september 1638 vertrok hij voor zijn vierde en laatste reis naar Noord-Amerika.

De Vries bevond zich met een groep kolonisten aan boord van een WIC-schip dat hem naar Staten Eiland zou brengen. Daar begon hij eind december 1638 met zijn mensen aan het moeizaam opbouwen van een landbouwkolonie.

De Vries had voor zijn vertrek geregeld dat er vanuit de Republiek nieuwe kolonisten zouden worden aangevoerd, maar die toezegging bleek al gauw een loze belofte te zijn. Toch was dat maar een geringe tegenslag vergeleken met wat nog zou volgen. Problematischer was het gedrag van gouverneur Willem Kieft die in 1639 de indianen in Nieuw-Nederland verplichtte tot het betalen van belasting in de vorm van maïs.

Toen zij dat weigerden, organiseerde de gouverneur een strafexpeditie die uitmondde in een bloedbad onder de Raritans, een indianenvolk dat in de nabijheid van Manhattan leefde. Deze gebeurtenis leidde tot een lange reeks vijandelijkheden over en weer die delen van de kolonie letterlijk in

de as legde. Hoewel De Vries een goede relatie met de indianen had opgebouwd, werd ook zijn patroonschap aangevallen en gedeeltelijk verwoest.

Indiaanse
krijgers, afgebeeld in
Korte historiael

Korte historiael

Begin oktober 1643 vertrok David Pietersz de Vries teleurgesteld uit Nieuw-Nederland; hij zou er nooit meer terugkeren. In 1655 publiceerde hij bij de Alkmaarse uitgever Symon Cornelisz Brekegeest zijn bekend geworden *Korte historiael*, een beschrijving van de reizen die hij in en buiten Europa had gemaakt. Het leeuwendeel van het boek gaat over zijn reizen naar en verblijf in Nieuw-Nederland. De Vries nam in zijn werk duidelijk stelling tegen Kiefts agressieve beleid tegen de indianen en stelde 'dat die Moordt dien hij hadde laten doen aen soo veel onnoosel Bloedt, dat het selvige op hem noch gewrocken soude worden'. Het negatieve beeld dat veel tijdgenoten van De Vries schetsten over luie, vieze en onbetrouwbare indianen, is bij hem niet terug te vinden.

Hij toont begrip voor hun verzet tegen de acties van Kieft en schrijft keer op keer dat het voor de ontwikkeling van de kolonie beter is om met indianen te onderhandelen dan tegen hen te strijden. Het *Korte historiael* van David Pietersz de Vries is tot op de dag van vandaag een belangrijke bron van kennis over de dramatische gebeurtenissen die zich onder het bewind van gouverneur Willem Kieft in Nieuw-Nederland hebben afgespeeld.

Dankzij het boek van deze Hoornse koopman hebben wij daar een goed beeld van.

Scheppingsdans van indianen, afgebeeld in *Korte historiael*

VAN DE BESTUURSTAFEL

EGBERT OTTENS, VOORZITTER

Overlijden Harry van Lunteren

Ons bestuur heeft met verbijstering kennis genomen van het plotselinge overlijden van Harry van Lunteren. Hij was pas 53 jaar. Harry van Lunteren droeg het werk van onze vereniging een warm hart toe. In het vorige nummer van het Kwartaalblad

omgegaan. Even leek het erop dat de majestueuze kastanjes rijp voor de kap waren. Gelukkig is het gemeentebestuur na actie van de omwonenden op zijn schreden teruggekeerd. Al in 1992 meldde een boomdeskundige dat de bomen in een slechte conditie verkeerden.

Maar in het Groen-beleidsplan van 2004 beklemtont het college de kwaliteit van de straat

Hoorn, ca. 1925 Kleine Oost loopt rechtstreeks de dijk op

stond nog een artikel van zijn hand over de joodse gemeenschap voor de Tweede Wereldoorlog in Hoorn. Harry was voornemens om nog enkele artikelen te schrijven.

Eigenlijk is Harry 106 geworden. Zo veel heeft hij voor Hoorn betekend. Wij gedenken hem in dankbaarheid.

Joh. Messchaertstraat

Hoewel het niet onze 'kerntaak' is, maken we ons in toenemende mate bezorgd om de manier waarop in Hoorn met het openbaar groen wordt

die juist wordt bepaald door de fraaie laanbeplanting van kastanjes. Het Groenbeleidsplan zegt niets over de slechte kwaliteit. De gemeente controleert de bomen eens per jaar. Met de steeds warmere zomers en vaak langdurige droge periodes is het nodig om de bomen regelmatig water te geven.

Bewoners vertelden ons dat vroeger de brandweer dat deed. Meer dan tien jaar geleden heeft een van onze leden, de heer Houtman, al eens in een ledenvergadering daar een opmerking over gemaakt. 'Beste mensen, als u in de zomer geen water krijgt staat u er ook pierig bij.' De verandering

van het klimaat betekent ook dat de gemeente haar groenbeleid zal moeten aanpassen.

Samenwerking Filmhuis en Westfries Archief

Vanaf midden september krijgt de samenwerking tussen het Filmhuis, het Westfries Archief en Oud Hoorn gestalte. Op drie dinsdagmiddagen in september, oktober en november worden historische films gepresenteerd in het Filmhuis. Van onze kant wordt bijgedragen in het belichten van de achtergronden van de te presenteren films. Als de belangstelling te groot is, vindt herhaling op de zaterdagmiddagen daaropvolgend plaats. Gedrieën proberen we ook oude films over Hoorn te bewaren.

Slechte panden binnenstad

Wij zijn nog steeds voornemens om met Stadsherstel en IntermarisHoeksteen van gedachten te wisselen over het opknappen van vervallen panden.

Dat is nodig, want ook al staat de stad er mooier bij dan decennia terug, hier en daar verpieteren voor het beeld van onze stad belangrijke panden. De inhoud van de brief van PvdA en VOCH aan de heer Mutter, eigenaar van een aantal panden in onze stad, beschrijft ook onze zorg. De heer Mutter en de gemeente zijn echter niet on speaking terms. In ons overleg zullen we ook dat punt meenemen.

Bestemmingsplan binnenstad

Wij hebben de indruk dat veel van de opmerkingen die Oud Hoorn maakte naar aanleiding van het concept Ontwerp-bestemmingsplan Binnenstad alsnog een plek krijgen in het Ontwerp-bestemmingsplan dat naar we hopen voor de zomer in procedure wordt gebracht.

Westfriese Omringdijk

Het zal niemand zijn ontgaan dat er enorme werkzaamheden worden uitgevoerd ter versterking van de Westfriese Omringdijk tussen Hoorn en Enkhuizen.

Deze historische dijk, een provinciaal monument, en een teken van gezamenlijke daadkracht uit onze westfriese geschiedenis, maakt, komend vanaf het Kleine Oost ter hoogte van de aansluiting Willemsweg een vreemde knik.

Samen met de Stichting voor Landelijk Schoon hebben wij ervoor gepleit om deze vreemde knik recht te trekken, zodat men, komend vanuit de stad de monumentale dijk in zijn volle wijsheid kan ervaren. Vanaf de dijk beleeft men de entree van de stad, zoals het eeuwen is geweest.

TSH

Het plan voor bebouwing van de locatie van de voormalige TSH aan de Johannes Poststraat/Liornestraat is gewijzigd. De gemeenteraad kreeg het wijzigingsplan onlangs voorgelegd.

Het hoofdgebouw aan de Johannes Poststraat en het gebouwdeel met de zaagtanddaken, waar onze vereniging zich met groot elan heeft ingezet, blijven gehandhaafd. Het spannende voorstel om boven de zaagtanddaken een zwevend nieuwbouwdeel te realiseren blijkt financieel helaas niet haalbaar.

Boeken Oud Hoorn

De afgelopen periode heeft de vereniging een aantal boeken, 64 om precies te zijn, geschonken aan de bibliotheek in Hoorn en vijf verzorgingstehuizen.

Men was er zeer verrast en blij mee. Alom positieve reacties en dank aan de vereniging.

Collectie Korpershoek

Na de collectie Giel van der Zel heeft de familie Korpershoek ons een belangrijke beeldcollectie geschonken. Het gaat om negen albums met foto's, negatieven en dia's. Het materiaal zal op dezelfde wijze als de collectie Van der Zel worden gescand en ontsloten. Daarna wordt over de beste methode van conserveren en bewaren gesproken, waarbij we indien nodig weer het Westfries Archief inschakelen. De familie Korpershoek wordt vanaf deze plaats van harte bedankt.

Bouwkunscursus

Voor de bouwkunscursus is inmiddels voldoende belangstelling. Deze gaat maandag 7 september van start. De overige avonden zijn: 14, 21 en 28 september. De cursus wordt gevolgd door twee stadswandelingen op zondag 27 september en zondag 4 oktober om het geleerde in de praktijk te laten zien. Degenen die zich opgegeven hebben krijgen bericht. Belangstellenden kunnen zich nog steeds via de site van Oud Hoorn aanmelden voor de cursus.

Zomerexpositie

Voor de zomerexpositie in het Pakhuis, amateurkunst met als thema Hoorn van onze leden, heeft een aantal leden zich inmiddels aangemeld. Wel verschuift de datum van de expositie naar medio oktober 2009.

De komende periode wordt de expositie voorbereid. Wie nog wil meedoen die kan zich aanmelden. Vanaf eind augustus is er eerst een tentoonstelling van foto's van Image Hoorn.

WASSERIJ KWAAD WAS BIJNA 100

FRANS ZACK

Uit een ver verleden kan ik mij herinneren dat er een door een paard getrokken bodewagen in Hoorn en omgeving reed, met op de zijkant de tekst "Het is goed als Kwaad het doet". Als kind, dat juist de eerste beginselen van het lezen was bijgebracht, snapte ik weinig of niets van deze boodschap.

De gebroeders Frits (links) en Toon Kwaad (rechts) bezig met de mangel in het oude pand aan de Dubbele Buurt. Foto uit de jaren dertig

Dat kwam vanzelfsprekend omdat ik nog niet in staat was de klemtoon goed te leggen. Inmiddels weet ik natuurlijk dat het hier ging om een reclameuiting van Wasserij Kwaad, toen nog gevestigd aan de Dubbele Buurt. Deze plaats was tevens het middelpunt en standplaats van de bodebedrijven die in onze regio werkten.

Wasserij Kwaad bestaat inmiddels al vele jaren niet meer nadat de werkzaamheden in 1996 werden overgenomen door de landelijk opererende wasserijorganisatie "Lips Textielservice".

Daarmee kwam een einde aan een Hoorns bedrijf waarvan de geschiedenis teruggaat naar het jaar 1910. Kort voor dat jaar was opa Frans Kwaad (1866-1947) invalide geworden door een bedrijfsongeval bij destilleerderij Schermer in Hoorn waar hij

werkzaam was. Tot overmaat van ramp was in 1909 ook nog zijn vrouw Antje overleden, en bleef hij achter met vijf jonge kinderen. Dat waren Jerre (1896-1957), Toon (1897-1978), Truus (1898-1943), Jo (1903-1982) en Frits (1905-1979).

De in 1901 geboren Petrus was al in 1902 als baby overleden. In 1910 is opa Frans Kwaad hertrouwd. Er moest natuurlijk brood op de plank komen voor het gezin met vijf kinderen. Daarom nam Cornelia, de tweede vrouw van opa Kwaad, haar oude vak als boordenstrikster weer op.

De familie Kwaad woonde in die dagen in een kleine arbeiderswoning aan de Venenlaan in Hoorn. De aanwezige keuken werd gebruikt om de wasactiviteiten uit te voeren. Ondanks de kleine ruimte zag men kans om zaken als losse boorden, manchetten en fronten te wassen, te stijven en te strijken. Zoals in die dagen gebruikelijk werden de kinderen ingeschakeld voor het afhalen en terugbezorgen van de artikelen bij de klanten. Het "boordenmandje" ging mee naar school om onderweg de te wassen goederen op te halen.

Aan het einde van de week konden de spullen dan weer afgeleverd worden bij de klanten.

In een later stadium gingen de zonen Toon en Frits Kwaad zich wat serieuzer bezig houden met de bedrijfsvoering. Men begon zich ook te richten op het verzorgen van de totale gezinswas. In die dagen beschikte een doorsnee gezin nog niet over een wasmachine en de beter gesitueerden brachten maar al te graag hun was naar een gespecialiseerd bedrijf.

Naar nieuw pand

Om de werkzaamheden beter te kunnen uitvoeren werd uitgekeken naar een groter pand in Hoorn. Dit werd gevonden aan de Dubbele Buurt waar op nummer 4 een herenhuis werd gehuurd.

In 1929 was men zelfs in staat dit pand, met zijn grote droogzolders, in eigendom te verwerven. Het bedrijf was ook bijzonder gunstig gelegen ten opzichte van de vrachtrijders en het bodecentrum. Met paard en wagen werd uit de hele omgeving de was van klanten aangevoerd naar de wasserij. De bodewagens werden gestald rond het veerhuis waar de vrachtrijders een depot hadden. Iedere vrachtman had hier zijn eigen plekje waar de schone was werd afgeleverd.

Voor het bedienen van de klanten in de stad werd gebruik gemaakt van een transportfiets waar het ging om de kleine pakketten. Voor het vervoer van de grote wasmanden beschikte Wasserij Kwaad over een bakfiets.

JAAR EEN BEGRIP IN DE REGIO

De leuze: "Het is goedals Kwaad het doet" werd ook in advertenties gebezigd.

De eerste stoomketel

De zaken gingen redelijk goed en in 1934 was men in staat een stoomketel aan te schaffen.

Deze stoomketel vormde de warmtebron voor tal van machines binnen het bedrijf zoals een mangel om platte goederen machinaal te strijken. Het persen van overhemden werd gedaan door de toen aangeschafte twin-draaiers. De tot op dat moment

in gebruik zijnde rolmangel verhuisde naar de eerste verdieping.

Het drogen van de materialen gebeurde aan lijnen die op de droogzolders waren gespannen. Door dat men nu de beschikking had over stoomradiatoren was het mogelijk geworden het droogproces te versnellen. Er werd een ruimte afgeschut waar stoombuizen, z.g. ribbenbuizen, werden gemonteerd. In deze ruimte waren waslijnen aangebracht waar het te drogen wasgoed met knijpers werd opgehangen. Voor de komst van de stoomketel moest er ook gewassen worden met heet sop.

Onder de wasmachine, die wel door elektromotoren werd aangedreven, werd een vuur gestookt om het sop te verwarmen. Hierdoor werd een goed wasresultaat verkregen. Na het wassen werd de natte schone was met de hand uit de wasmachine gehaald en in een apart opgestelde centrifuge geladen. Na het centrifugeren werd de was opnieuw met handkracht uit de machine gehaald. Vervolgens werd dan het wasgoed met een handbediende lift naar de eerste verdieping getransporteerd. Voordat deze lift in gebruik werd genomen werd gebruik gemaakt van manden waarin het wasgoed via de trap naar boven werd gebracht.

De stoomwasserij, toen nog aan de Dubbele Buurt, in vol bedrijf. Midden op de foto staat Toon Kwaad

Om de was te kunnen vervoeren werden rieten wasmanden gebruikt waarbij elke klant zijn eigen mand had. Het was een uitgebreid assortiment van grote, kleine, langwerpige en ronde manden, ieder gemerkt met de initialen van de eigenaar. Om de wassen te verpakken moesten al deze manden naar

Joep Hart naast de bezorgbakfiets van Kwaad's Wasserij. Foto uit de jaren dertig of veertig

boven gebracht worden. Vervolgens konden de met schone was gevulde manden weer naar beneden worden gebracht om bij de klanten bezorgd te worden.

Tot aan het begin van de jaren '60 van de vorige eeuw heeft het bedrijf zich bezig gehouden met wassen voor particulieren. Toen in die jaren de no-iron overhemden in de handel kwamen was het gedaan met de nostalgische losse boorden. In de jaren dat de losse boorden nog volop in zwang waren werden er duizenden stuks per week behandeld. Alleen het strijken c.q. glanzen van deze boorden gebeurde enigszins machinaal.

Na het strijken moesten de boorden rondgezet worden want anders waren ze niet rond de hals te draperen. De boorden werden met boordenknopen aan het overhemd bevestigd.

Na de Tweede Wereldoorlog

Om de activiteiten uit te kunnen breiden ging het bedrijf zich na de Tweede Wereldoorlog ook bezig houden met het wasgoed van bejaardenhuizen.

Ook al omdat het klantenbestand van collega "Stam Stoomt" kon worden overgenomen.

Dit aan het Breed gevestigde bedrijf mocht al een aantal bejaardenhuizen tot zijn cliënten rekenen. Onder deze bejaardenhuizen waren instellingen die gerelateerd waren aan een protestants-christelijk geloof. De familie Kwaad was van Rooms-katholieke huize. Na enige weken werd het bij deze nieuwe klanten duidelijk dat er geloofsverschillen waren. Dit had in die tijd tot gevolg dat de relatie niet werd gecontinueerd.

Rond 1950 veranderde het klantenbestand door de opkomst van de huishoud-wasmachine waarbij van een separate centrifuge gebruik werd gemaakt. Het vervolg hierop waren de gecombineerde machines waarin zowel gewassen als ook gecentrifugeerd kon worden. Ook werden er droogmachines voor huishoudelijk gebruik ontwikkeld.

Nieuwe weefsels, waarin nylon, en later polyesterkatoen, maakten strijken min-of-meer overbodig. De losse boorden, eens de kurk waar het bedrijf op dreef, werden door de komst van nylon overhemden steeds minder aangeboden.

Voor de wasserij was dit alles aanleiding om naar een ander klantenbestand uit te zien. Hierdoor veranderde het te wassen assortiment artikelen zeer sterk en werd het bedrijf langzaam maar zeker omgebouwd tot een geïndustrialiseerde dienstverlener. Daar meerdere bestaande bejaardencentra, het Stadsziekenhuis en ziekenhuis De Villa hun was gingen uitbesteden opende dit voor het bedrijf nieuwe perspectieven.

In die periode ging ruimtegebrek echter een steeds grotere rol spelen.

In 1951 werd daarom besloten een geheel nieuwe bedrijfshal, gecombineerd met twee bovenwoningen, te bouwen op het adres Vollerswaal 6.

Dit nieuwe pand had een oppervlakte van 1000 m² en hierdoor kwam voorlopig een einde aan het ruimtegebrek.

Officiële opening

Op 4 november 1951 werd het nieuwe bedrijf officieel geopend. Daags daarna deed het Dagblad voor Westfriesland uitgebreid verslag van deze gebeurtenis. Zo kon men o.a. het volgende lezen:

"Het is zeer interessant een wandeling door het nieuwe gebouw te maken, waar licht en lucht in ruime mate vrij spel hebben. De binnengekomen wassen worden in de sorteerruimte gewogen en uitgezocht waarna de bonte was gescheiden van de witte in een moderne wasmachine wordt gereinigd. Deze machine heeft het voordeel, dat zij uit vakken

De gebroeders Frits en Toon Kwaad voor de ingang van het nieuwe pand aan de Vollerswaal. Uiterst rechts zien we Joep Hart met de bakfiets

bestaat, waardoor de verschillende goederen niet door elkaar kunnen geraken. Een onthardingstoestel zorgt ervoor, dat de was met zacht water wordt gewassen, zodat de goederen weinig te lijden en een mooie tint krijgen, wat vooral bij het witte goed tot uiting komt.

In een centrifuge, waarin goederen als in een cycloon tegen de wand worden gedrukt, wordt de was gedroogd, welk proces in een droogkast en een droogtrommel meer voltooid kan worden. Vervolgens wordt de was gemengeld, geperst en gestreken; dat laatste geschiedt in geringe mate nog met de hand, om als het ware de puntjes op de i te zetten. Bij deze gang door de wasserij constateert men, dat de goederen, welke tot één was behoren, bij elkaar blijven, hetgeen een groot voordeel betekent bij de methoden, die in vroeger jaren wel werden gehuldigd.

Op overzichtelijke wijze zijn de machines, de sorteerbakken en andere attributen geplaatst, waardoor elk lid van het personeel, dat onder leiding staat van de chef, de heer Wiltjer, een behoorlijke oppervlakte heeft om te werken. Het geheel maakt bovendien een nette en keurig verzorgde indruk.

In het bedrijf is voorts een ruime kleedgelegenheid voor werkneemsters gemaakt.

De gebroeders hebben tevens de gelegenheid aangegrepen twee riante woningen boven de zaak te laten bouwen. Deze wasserij is tot stand gekomen door de medewerking van de architect Hermans uit

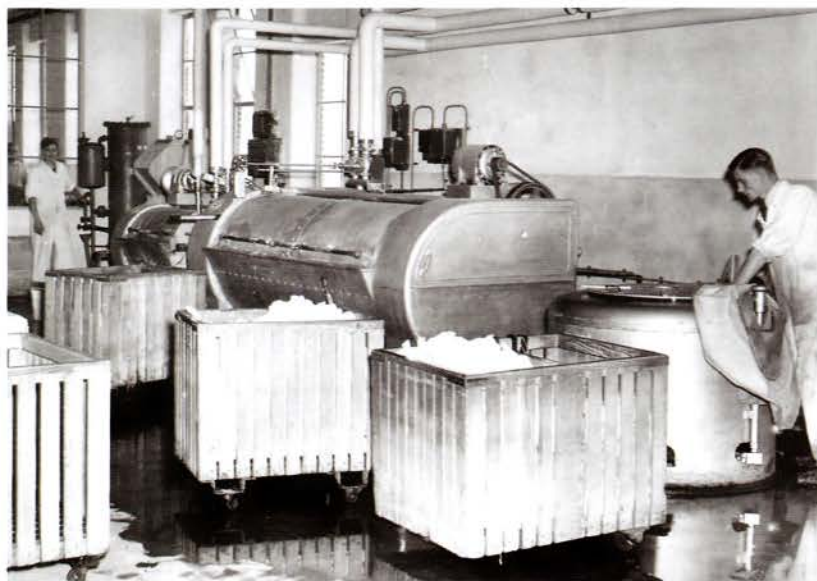
Hoorn, de aannemer Veerman uit Westwoud, de schilder Sloodstra uit Blokker, de electricien Van der Lee uit Hoorn en de machinefabriek Patent Schoof", aldus het dagblad.

Groot feest bij de opening van het nieuwe pand aan de Vollerswaal.. De voltallige directie en personeel bijeen

In de 50-er jaren van de vorige eeuw deed de eerste bestelauto zijn intrede bij Wasserij Kwaad. Dat had aanvankelijk nogal wat voeten in de aarde want de bezorgers wisten wel met transport- en bakfiets om te gaan maar auto's was heel andere

koek. De daarbij behorende verkeersregels gaven vooral bij de ouderen nogal eens wat problemen. De vrachtrijders, die van oudsher de bodediensten verzorgden, waren beslist minder gelukkig met de

De voor die tijd (1951) moderne wasmachines van Wasserij Kwaad aan de Vollerswaal. Links staat Frans Kwaad en rechts Menno Postma

eigen besteldienst van de wasserij. Het betekende dat de wasserij nu zelf de klanten ging bedienen hetgeen een aanslag op hun omzet vormde.

Het klantenbestand bleef nog steeds groeien daar meer verzorgingshuizen voor ouderen, ziekenhuizen, verpleeghuizen en inrichtingen voor psychiatrische patiënten werden gebouwd in Noord-Holland. Ook het Sint Jans Gasthuis in Hoorn sloot haar eigen wasserij en besteedde deze activiteiten uit aan Kwaad's Wasverzorging.

Het bedrijf heeft toen ook de gelegenheid gegrepen om de vleugels verder uit te slaan en het te verzorgen gebied werd drastisch uitgebreid. Mede door deze activiteiten en het bijbehorende succes werd de locatie aan de Vollerswaal veel te klein. Gelukkig deed in 1960 de gelegenheid zich voor dat het pand Vollerswaal 4 kon worden overgenomen van "Steen Fouragehandel". Hierdoor kon het bedrijf worden uitgebreid met een nieuwe productieruimte en ketelhuis. In het bijbehorende woonhuis van de familie Steen werden vervolgens de kantoren gevestigd.

Eveneens in 1960 heeft Toon Kwaad zich teruggetrokken uit het bedrijf. Iets later is ook Frits, de andere firmant van de Gebroeders Kwaad gestopt en is de bedrijfsleiding overgegaan in handen van Frans Kwaad, zoon van Frits.

Naar industrieterrein HN 80

In 1980 kreeg men de gelegenheid het gebouw van Azea-chemisch-reinigingsbedrijf aan de Kernweg 10 over te nemen. In dit pand werden de kantoren van beide bedrijven ondergebracht. Het chemisch reinigen van kleding zoals Azea dat deed werd voortgezet. In een later stadium werden de stomerij-activiteiten overgedaan aan een ander bedrijf in deze branche.

Al snel moest weer worden uitgekeken naar een andere en grotere locatie. Die werd gevonden op het adres Neutronweg 1, eveneens op het industrieterrein HN 80. Hier vonden beide bedrijven vervolgens gezamenlijk onderdak.

Inmiddels had het bedrijf een geheel nieuwe activiteit ontwikkeld en wel het verhuren van linnengoederen aan gezondheidsinstellingen. Dit werd gedaan in samenwerking met collega-wasserijbedrijven en zou een geheel nieuwe trend worden in de wasverzorging. Uit deze samenwerking met collega-bedrijven ontstond Rentex-linnenverhuur-organisatie met bedrijven verspreid over het gehele land. Het concept sprak zo aan dat ook buitenlandse wasserijen van deze kennis en organisatiestructuur gebruik gingen maken. Door het aanbieden van linnenverhuur aan de gezondheidszorg werden de mogelijkheden om

De achterzijde van Kwaad's Wasserij aan de Vollerswaal, gezien vanaf het Oosterplantsoen nabij het Watertje

meerdere diensten aan de afnemers aan te bieden vergroot. Het intern transport in de instellingen kon door afgestemde hoeveelheden linnengoederen voor elke afdeling worden verzorgd.

Door middel van computersystemen kon worden

berekend welke hoeveelheid, en van welke soorten, een verpleegafdeling van ziekenhuis of verpleeghuis per dag verbruikte. Daarnaast werd ook kleding voor doktoren, verpleegkundigen, koks en technische dienst verhuurd.

Ook operatie-afdeklinnen werd verhuurd evenals omloopkleding zoals die in operatiekamers wordt gebruikt. In die periode werden medewerkers van het wasserijbedrijf speciaal opgeleid om de operatiepakketten samen te stellen voor ieder type operatie. Deze pakketten werden in ziekenhuizen gesteriliseerd en aan de operatieafdeling geleverd. Het spreekt vanzelf dat de medewerkers die zich hiermee bezighielden een grote verantwoordelijkheid hadden.

Aansluitend op deze nieuwe activiteit begon men zich ook te richten op bedrijfskleding voor de industrie. Deze kleding, zoals b.v. stofjassen en overalls, werden verhuurd aan bedrijven en vervolgens gewassen. Waar nodig werd deze kleding ook gerepareerd, vernieuwd en van een bar oftewel streepjescode voorzien. Met deze nieuwe vorm van dienstverlening was weer een extra dimensie aan het bedrijf toegevoegd. Voor dit wasgebeuren werd een geheel nieuwe hal ingericht daar het natuurlijk niet past om beroepskleding voor de industrie te verwerken samen met gezondheidszorg wasgoederen. Dit zijn twee geheel op zichzelf staande activiteiten.

Toen alle nieuwe dienstverleningen waren geïmplementeerd in de organisatie en tevens ook de panden van de burens op Neutronweg 8-10 waren opgekocht kon naar nog meer uitbreiding worden omgezien. Het bedrijf beschikte na deze laatste aankoop over een productieruimte van maar liefst 6.000m². Tal van luchtvaartmaatschappijen vonden in het bedrijf "Rentex-Kwaad Wasverzorging" een partner om het wasaanbod van sloopjes en dekens aan uit te besteden.

Voor wat betreft de KLM betekende het dat alle wasgoederen in gebruik over de hele wereld in Hoorn werden gewassen en verder verzorgd. In die periode gaf het ook voor de medewerkers van het bedrijf een goed gevoel om voor de internationale luchtvaart te mogen werken.

Verwoestende brand

In de nacht van 22 op 23 december 1992 werd het bedrijf getroffen door een felle, uitlaande brand. Hierbij werd voor vele miljoenen schade veroorzaakt. De was kon gelukkig worden uitbesteed aan collega's binnen de Rentex-organisatie door het gehele land.

Een collega-bedrijf in Bolsward stelde faciliteiten voor wat betreft de avonduren beschikbaar.

Het gevolg was dat de medewerkers van Rentex-Kwaad Textielverzorging elke namiddag naar Bolsward werden vervoerd. Daar kon dan een groot gedeelte van de goederen worden verwerkt. Het personeel van Rentex-Kwaad Textielverzorging heeft in deze, ook voor hen nare periode, geweldige medewerking verleend.

In 1995 werd het bedrijf in zijn geheel overgenomen door de landelijk opererende wasserij-organisatie

Het verwerken van de was vormde een arbeidsintensieve bezigheid die vooral door dames werd uitgevoerd. Overzicht van een deel van het bedrijf aan de Volderswaal. Achter de pers staat Jo Piels

"Lips Textielservice". Daarmee verdween tevens ook de naam Kwaad uit de Hoornse wasserijwereld. De Lips-organisatie bestond op dat moment uit 8 wasserijbedrijven, verspreid over het hele land. Op dat moment was Rentex-Kwaad Textielverzorging van deze bedrijven de grootste met een zéér uitgebreide dienstverlening.

Momenteel is het bedrijf nog altijd gevestigd aan de Neutronweg op het Industrieterrain Hoorn 80. De dienstverlening is echter voor het overgrote deel gewijzigd en men is nu volledig gespecialiseerd in de verzorging van de gezondheidszorg.

Met dank aan:

De heer F. P. Kwaad, Alkmaar

De heer F. J. P. M. Kwaad, Purmerend

STADSBEELD

Restauraties, wijzigingen en verval

EGBERT OTTENS

Binnenstad

De plannen voor ondergrondse vuilopslag in de binnenstad zijn van de baan. Daarmee is de aantasting van het aanzien van de binnenstad door de plaatsing van vulopeningen

voor de ondergrondse containers gerepareerd. Het probleem van te vroeg buiten geplaatste vuilniszakken is echter niet opgelost. Misschien dat de bewoners van de binnenstad met hetzelfde elan elkaar daar op kunnen aanspreken.

De gemeente zou de ondernemers in de binnenstad de regels van het

reclamebeleid weer eens onder ogen kunnen brengen. Tal van winkeliers nemen er een loopje mee. Dat leidt tot een chaotische aanblik van gevelwanden.

In het kader van de herinrichting van de binnenstad zijn historiserende lantaarnpalen geplaatst.

Over mooi of lelijk kan worden getwist. Maar het is toch niet de bedoeling dat deze retroverlichting meteen wordt vol gehangen met verkeersborden? Gemeente: kijk er eens naar.

Over de nieuwe en het grote aantal palen rond het Dal schreven we eerder. Nu, maanden later, is het werk nog steeds niet af.

De omheining staat qua maat niet in verhouding tot het te beschermen plantsoen.

De bomen op de Gedempte Turfhaven staan na de herinrichting

in grote zandbakken die verzamelplaats van straatvuil en hondenpoep worden. Bij wijze van proef wordt er nu grind gestort bij twee bomen. Maar bij de sfeer van de herinrichting horen toch gietijzeren roosters?

Bruggen

Veertien bruggen in de binnenstad hebben een naam gekregen. De meeste namen werden in de volksmond al gebruikt, maar zijn nu officieel vastgesteld.

De bruggen hebben een eigen naambordje. Het gaat om de Koepoortsbrug, de Veliusbrug, de Oosterpoortsbrug, de Waterpoortbrug (brug in de Noorderstraat), de Munnickenbrug, het Kippebruggetje, de Pakhuisbrug, de Turfhavenbrug (verbinding Jeurde met G.J. Henninkstraat; deze naam bestond nog niet), de Kleine Oostbrug, de Appelbrug, de Engeltjesbrug, de Hoge Brug, de Ottobrug en de Oostereilandbrug.

Speeltoestellen binnenstad; beschermd stadsgezicht

Het college wil op vier plaatsen speelplekken realiseren: in het park Achter de Vest (stadswal is rijksmonument),

de Bierkade/Venidse, het Baatland en het Visserseiland. De commissie W en M (Welstand en Monumenten) heeft bezwaar tegen de vormgeving en materialisering die afbreuk doen aan de karakteristiek van de Hoornse binnenstad voor de eerste twee locaties. Geen bezwaar is er tegen de speelplekken op de locaties Baatland en Visserseiland.

Achter de Vest, tussen 54 en 56; beschermd stadsgezicht

Er ligt een plan voor de bouw van twee herenhuizen. Vanwege de

historiciteit van de plek is door de commissie W en M intensief meegedacht over de mogelijkheden. De commissie heeft geen bezwaar tegen de zogenoemde 'duo panden', maar dakvorm en geveluitwerking verdienen nader onderzoek.

Achterom 95, rijksmonument

Eindelijk lijkt het erop dat aan de aanschrijving tot verbetering van het jarenlang verwaarloosde hoekpand, onder een hoog met pannen belegd schilddak, windvaan met paarden op de nok, vanwege de oude stalhouderij, gevolg wordt gegeven. De situatie was nu voor voorbijgangers gevaarlijk geworden.

Bontekoestraat 3, rijksmonument

De gemeente wil de voormalige HBS, gebouwd in neorenaissancestijl, renoveren en verbouwen. De gevels worden zoveel mogelijk gerespecteerd. In de binnentuin wordt bebouwing toegevoegd voor nieuwe schoolfuncties. Naar onze opvatting moet daar nog eens goed naar worden gekeken want daardoor gaan de zichtlijnen op de monumentale gevels verloren. De commissie W en M adviseert om het Bureau Erfgoed op te nemen

in het projectteam. Het plan wordt aangehouden.

Draafsingel 37, gemeentelijk monument

IntermarisHoeksteen wil vijf luxe appartementen in het voormalige schoolgebouw, ontworpen door architect Faber, realiseren. De waardevolle elementen, zoals de klassieke buitengevel en de

hal met de 'Berlagiaanse' trap, worden gerespecteerd. Om het als woongebouw geschikt te maken wordt een aantal ingrepen

voorgesteld. Aan de achterkant komt, tegen de buitengevel, een moderne liftschaft. De architect wil op het dak een opbouw met trapgevel verwijderen om er een loggia te realiseren. Tegen een aantal ingrepen heeft de Commissie W en M bezwaren omdat deze het monumentale karakter van het gebouw aantasten. In de nieuwste voorstellen is de architect aan deze bewaren tegemoet gekomen, waarmee het plan instemming op hoofdlijnen verkreeg. Over de garages met atelierruimte aan de achterzijde van het gebouw zijn de meningen binnen de commissie verdeeld. Enkele leden hebben bezwaar tegen de dichte muur die wordt voorgesteld, die twee keer zo hoog wordt als de huidige bebouwing. Voorgesteld werd om de opbouw in zink uit te voeren. Wij wijzen op de waardevolle, kenmerkende jaren dertig architectuur in dit gebiedje, die door het voorgestelde bouwplan op het binnenterrein aangetast dreigt te worden.

Gerritsland 116, rijksmonument, beschermd stadsgezicht

Voor het naar achteren verlengen van het pand is een zorgvuldig plan uitgewerkt, dat uitgevoerd kan worden.

Grote Oost 31, rijksmonument

De commissie W en M heeft niet ingestemd met het verwijderen van de schouwen, die kenmerkend zijn voor dit type woonhuizen. Wel met een aantal externe veranderingen.

Kleine Noord/Dubbele Buurt 44, 46 en 48, gemeentelijk monument, beschermd stadsgezicht

Een herhaling van zetten. De commissie W en M kreeg het oude plan voorgelegd, waarbij

de gemeentelijke monumenten worden gesloopt. Indertijd zei de ontwikkelaar dat de gebouwen niet in het grid van de plannen van architect Soeters pasten. Soeters desgevraagd, was juist gecharmeerd van het pandje van architect Bleijs en het verschil in bouwhoogte. Het gaat om het laatste bedrijfspan van Bleijs dat nog in Hoorn aanwezig is. Bovendien geeft het een goed beeld van de historische marginale betekenis van de Dubbele Buurt. Het is daarom van belang om dit aspect van de geschiedenis van deze plek te behouden. Wanneer de ontwikkelaar nu stelt dat de staat van de gebouwen restauratie niet meer rechtvaardigt is dat de omgekeerde wereld. Wanneer maar lang genoeg geen onderhoud wordt gepleegd vervalt een gebouw vanzelf. De gemeente had in dit geval veel eerder moeten ingrijpen. Van onze kant is daarop meermalen gewezen. Overigens zal in de aankoopsom rekening zijn gehouden met de slechte staat van het pand. Door alsnog toestemming te verlenen voor sloop wordt slecht gedrag

beloond. Gelukkig is de commissie W en M ook niet van de noodzaak van sloop overtuigd.

Koepoortsweg

De vanuit cultuur-historisch oogpunt waardevolle en grotendeels gaaf bewaard gebleven panden 32 tot en met 58 en 66 zijn op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. De panden variëren van neorenaissance bouwstijl tot sobere baksteenarchitectuur.

Muntstraat 20, rijksmonument

De eigenaar heeft toestemming gekregen om de kozijnen donker scheepsblauw te schilderen. De commissie W en M constateert dat Hoorn geen specifiek beleid geformuleerd heeft met betrekking tot het gebruik van kleuren op monumentale panden.

Oostereiland, gevangeniscomplex, rijksmonument

De commissie W en M heeft zich de afgelopen maanden gebogen over de eerste uitwerkingen van

de plannen voor het Oostereiland. De invulling van het eiland is een complexe opgave, die ook nog in korte tijd gerealiseerd moet worden. Veel verschillende functies worden er samengebracht: wonen, cultuur, horeca.

Daarbij dienen de monumentale waarden zoveel mogelijk te worden gewaarborgd.

De bouwgeschiedenis speelt een belangrijke rol bij de planontwikkeling. De commissie acht zich op basis van de thans beschikbare informatie niet in staat een oordeel over het plan te geven. Voor de Oostereilandbrug, waaraan de commissie ook haar oordeel heeft onthouden, wordt verwezen naar het verslag van de Voorjaarsledenvergadering.

Pakhuisstraat 2, beschermd stadsgezicht

De zichtbare achtergevel blijkt anders te zijn gewijzigd dan waarmee de commissie W en M had ingestemd. Er is een extra dakkapel gekomen en een grotere dakopbouw. Het gaat niet om onderschikte toevoegingen, reden waarom de commissie er niet mee heeft ingestemd. Samen met de afdeling Erfgoed wordt naar een passende oplossing gezocht.

Station, beschermd stadsgezicht

De commissie W en M stemde in met het wijzigen van de gevels van

de fietsenstalling. Het voorstel voor de realisering van drie liften bij de voetgangersbrug over het spoor werd aangehouden. Niet zozeer omdat er bezwaar tegen was, maar omdat de commissie een duidelijker presentatie wenste. De schetstekening oogt namelijk veel transparanter dan de bouwtekening. Nu we het toch over het station hebben.

Het aardige portiersgebouwtje op het P&R terrein dat na een paar jaar alweer buiten dienst is gesteld, is op lelijke manier dichtgetimmerd. Het wordt als vrijplaats voor posters en graffiti gebruikt. Geen fraaie entree vanaf het parkeerterrein tot de stad.

Turfhaven-Pakhuisstraat, beschermd stadsgezicht

De door de gemeente aangekochte woonboot is inmiddels verdwenen.

Maar aan het fatsoeneren van het voorterreintje moet nog steeds worden begonnen. Het is al maandenlang een bende op één van de meest schilderachtige plekken in de binnenstad.

Veemarkt 40, beschermd stadsgezicht

De ANWB vestiging wordt verplaatst naar een betere locatie. De commissie W en M heeft bruikbare adviezen gegeven voor een betere uitstraling van het pand in overeenstemming met de bouwstijl die aan de Amsterdamse School refereert.

Wisselstraat 2, beschermd stadsgezicht

De commissie W en M veronderstelt dat ter plaatse ooit een gebouw met kap gestaan heeft. De vanuit de commissie voorgestelde verbeteringen om tot een betere invulling van de kapopbouw te komen zijn door de architect verwerkt. Daarmee was de commissie akkoord met het voorstel.

Zon 11

Traditiegetrouw kan met dit pand worden besloten.

Tijdens de Voorjaarsledenvergadering is een aantal mededelingen gedaan. Zie daarom ook het verslag van die vergadering.

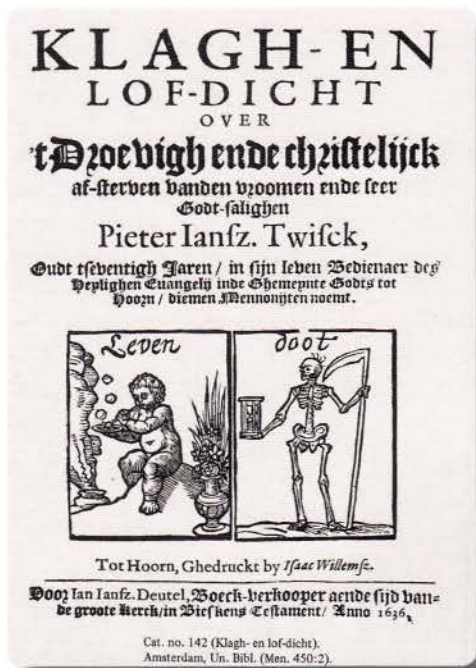
HET DOCUMENTATIECENTRUM VAN

FEBRUARI T/M APRIL 2009

CHRIST STOFFELEN

Voor de verandering begin ik deze keer eens met de vermelding van de schenkingen, die we afgelopen periode mochten ontvangen.

Namens onze vereniging bedank ik de gulle gevers

Een titelpagina als illustratie in 'A short-title catalogue of books printed at Hoorn before 1701'

daarvoor van harte.

De heer D. Pette, geboren en getogen Horinees, nu woonachtig in Utrecht maar nog trouw lid van Oud Hoorn, bracht op donderdag 5 maart jl. samen met zijn vrouw een bezoekje aan Hoorn en onze verenigingsruimte.

Hij schonk ons een aantal leuke uitgaven, waarvan ik er enkele apart vermeld. Als eerste noem ik de 'Gids voor Hoorn' uit 1957. Wij kennen de jaarlijks verschijnende Gemeentegids, gevuld met heel veel nuttige informatie en advertenties. Het exemplaar uit 1957 is rijkelijk gevuld met vele oude advertenties van reeds verdwenen én van nog bestaande winkels en bedrijven in Hoorn.

Het volgende boekwerkje is het 'Officieel programma Hoorn 600 jaar stad, 26 juni t/m 13 juli 1957'.

Ook toentertijd zat men er, zoals we nu weten, met de viering van de stadsrechten een jaar naast. In 2056 kan men met de viering van '700 jaar stadsrechten' dat foutje rechtzetten. Wie van u zal daar dan op toezien? Als derde en laatste uit deze

schenking noem ik nog het mapje 'Stadsgezichten Hoorn in Beeld'. Een bruine omslag bevat vier vellen schrijfpapier. Drie daarvan zijn voorzien van een fotografische afbeelding, betreffende een locatie in Hoorn. Het vierde vel toont een vaasje bloemen en is bedoeld ter felicitatie. Het is de eerste keer dat ik zo'n mapje tegenkom. Wanneer u iets meer weet te vertellen over dergelijke mapjes, dan hoor ik dat graag van u.

De heer Harm Stumpel verblijdt zijn medegidsen in onze vereniging regelmatig met kopietjes van interessante wetenswaardigheden.

Voor het documentatiecentrum maakt Harm er soms extra veel werk van. Zo kregen wij van hem een fraai ingebonden kopie-exemplaar van het boekje 'De opheffing van de arrondissements-regtbank te Hoorn'. In het origineel uit 1862 beschreef Mr. J.G.A. Faber al het voor en tegen van de opheffing, die uiteindelijk in 1877 een feit was.

Mevrouw Hagendoorn – v.d. Rol uit Schellinkhout schonk ons het mooie, interessante boek 'Een tikkie tekort'. Nico de Boer beschrijft hierin de psychiatrie in West-Friesland gedurende de periode 1600-2000. Het boek verscheen in 2004, kort na de ingebruikname van het nieuwe GGZ-Centrum Hoorn aan de Maelsonstraat.

De volgende, belangwekkende schenking kregen wij van de heer K. Korpershoek in Hoorn.

Bij de Oud Hoorn-kenners is de heer Korpershoek bekend als schrijver van verscheidene artikelen in ons kwartaalblad, maar vooral als uitgever van de vele prachtige boeken die bij uitgeverij Edecea zijn verschenen. De schenking betreft een zeer grote hoeveelheid foto's, negatieven, krantenknipsels, andere documenten en een aantal boeken.

De foto's, negatieven en alles wat daar bij hoort heb ik kort na ontvangst van de schenking overgedragen aan de groep Beeldbeheer van onze vereniging.

Te zijner tijd zult u vanuit deze groep meer horen over de schenking. Van de boeken bespreek ik de volgende drie. Het boekje 'Wilt Hooren 't Woord' verscheen in 1979 bij de tentoonstelling 'Boekdrukkerij en Uitgeverij in Hoorn voor het jaar 1700' in het Rijksmuseum Meermann-Westreenianum / Museum van het boek te Den Haag. Vele genres, illustraties, schrijvers komen in dit makkelijk leesbaar werkje aan de orde. Het volgende boek is ook in 1979 uitgegeven, behandelt min of meer hetzelfde onderwerp als het zojuist genoemde, maar is heel anders van opzet. Het betreft hier het door J.A. Gruys en C. de Wolf geschreven wetenschappelijk werk 'A short-

OUD HOORN

title catalogue of books printed at Hoorn before 1701'. Hoewel het boek deels in het Engels is, is het vrij goed te lezen. Mede door de achterin het boek opgenomen overzichten is het zeer nuttig voor eventuele nog uit te voeren onderzoeken. Als derde noem ik nog een boekwerkje dat ik in onze afdeling West-Friesland heb ondergebracht. Het is het gedenkboek over de Coöperatieve Land-, Tuinbouw- en Marktvereniging „Avenhorn en

'De zeventiende eeuwse beeldhouwkunst in de Noordelijke Nederlanden'. Het werk van een groot aantal kunstenaars, zoals Hendrick de Keyser, Artus Quellinus, Rombout Verhulst en hun tijdgenoten wordt uitvoerig beschreven. Ruim tweehonderd zwart-wit illustraties verlichten dit boekwerk. Uit 1944 is het boek 'Jan Adriaenszoon Leeghwater'. J.G. de Roever beschrijft hierin het leven en werk van de bekende zeventiende eeuwse waterbouwkundige,

De overhaal te Avenhorn

Omstreken" met de titel 'A. & O. in 't Goud - 1914 1 oktober 1964'. Behalve de geschiedenis van de vereniging tijdens de genoemde vijftig jaren bespreekt de heer N.W. Seuren, secretaris van de vereniging, ook wat er van 1902 tot 1914 vooraf ging aan de oprichting. Vele interessante aspecten van de handel komen ter sprake, waaronder ook de voor dit gebied belangrijke overhalen. De overhaal te Grosthuisen werd in 1917 feestelijk in gebruik genomen, in 1922 gevolgd door de overhaal te Avenhorn.

Van de in de afgelopen periode gedane aankopen noem ik er enkele. Dr. Elisabeth Neurdenburg schreef het in 1948 verschenen boek

die als opzichter en molenmaker meewerkte aan tal van droogmakerijen. Leeghwater werd in 1575 geboren in De Rijk, door hemzelf bestempeld als „het beste dorp van Hollandt", werkte vooral in Holland, maar soms ook daarbuiten, zoals in het Duitse gebied Holstein. Hij stierf in 1650 te Amsterdam, waar hij een timmerwerf had. De Roever heeft het levensverhaal van Leeghwater ingebed in een zeer degelijke beschrijving van de sociale, politieke en economische omstandigheden waarin deze zijn werkzaamheden moest uitvoeren. Tot zover het laatste nieuws over ons documentatiecentrum. Voor vragen, opmerkingen en schenkingen kunt u mij bereiken op telefoonnummer 0229-235227.

KERKMEIJER – DE REGT STICHTING

TON VAN WEEL, SECRETARIS

Na het voor de stichting enerverende jaar 2007 keert het stichtingsbestuur in 2008 terug in rustiger vaarwater. De voorjaarsvergadering kent het afscheid van penningmeester Jan Wigard met als dank een fraaie roemer met inscriptie.

De heer Wigard heeft 25 jaar lang een goed financieel beleid gevoerd. De stichting vaart daar wel bij. Mede door zijn grote betrokkenheid en deskundigheid blijft het mogelijk om ieder

jaar constructief te werken aan het behoud van monumentaal Hoorn en omgeving, hoe bescheiden ook. In de periode Wigard is daarvoor zo'n kleine vier ton beschikbaar gesteld. Mevrouw Nelleke Huisman aanvaardt in diezelfde bijeenkomst de benoeming tot penningmeester.

Als eerste bijdrage in het verslagjaar besluit het bestuur een verzoek van de Beheerscommissie Kerkelijk Kunstbezit Lutherse Kerk in te willigen. Het betreft de renovatie van een flink aantal stoelen, 45 in getal, waardoor het rijksmonument actief

Schilderij 'Bloemenstal op de Gedempte Turfhaven' van de Oostenrijkse professor annex kunstschilder Carl Fahringer (1874-1952)

JAARVERSLAG 2008

v.l.n.r. het "oude" bestuur
in de Oosterkerk: de
heren Van Weel, Wigard
en Schaper

gebruikt kan blijven worden.

De garantie-subsidie ten behoeve van de aanschaf van de 17de eeuwse beeldenkast uit de nalatenschap van de heer John de Visser, wordt niet aangesproken. Het Westfries Museum en de Stichting Vrienden blijken uiteindelijk niet in staat het laatste veilingbod te overtreffen.

In samenspraak met het museum is besloten om de z.g. collectie Kerkmeijer te laten digitaliseren. De beelden van de ruim 120 schilderijtjes van de voormalig tekenleraar worden geschikt gemaakt voor publicatie op het web.

Daarna worden zij toegevoegd aan de beeldbank. Deze actie is mede van belang voor de komende publicatie over het leven en werken van Johan Christaan Kerkmeijer. In 2008 zijn daartoe door onderzoeker/auteur Rob de Knecht de nodige stappen vooruitgezet.

Op verzoek van het stichtingsbestuur heeft het college van B & W van Hoorn de Kerkmeijerzaal in het Statenlogement weer voorzien van een portret van de naamgever. Met de reconstructie van de poort van het klooster Nieuwlicht is een begin gemaakt. De z.g. kloosterwerkgroep valt inmiddels onder de verantwoordelijkheid van de in juli 2008 opgerichte Stichting Cultuurhistorische Route Blokker. Zoals eerder vermeld draagt onze stichting aanzienlijk bij in de reconstructiekosten.

Vereniging Hendrick de Keyser heeft een positieve reactie ontvangen op haar verzoek tot financiële ondersteuning voor het opnieuw schilderen en vergulden van het natuurstenen wapenschild en de gebeeldhouwde zandstenen tableaus en koppen van het Sint Jans Gasthuis. In zijn reactie heeft ons bestuur blijvende aandacht gevraagd voor het interieur.

CURSUS BOUWKUNST

Na de zomerperiode organiseert Oud Hoorn een Cursus Bouwkunst. Tijdens vier bijeenkomsten worden alle belangrijke bouwstijlen die in de bouwkunst en ook in de Hoornse binnenstad te zien zijn, behandeld. De cursusleider is Boudewijn van Langen, werkzaam bij TPAHG- Architecten in Hoorn. Als bouwhistoricus heeft hij een belangrijke rol (gehad) in o.a. de restauratie van Grote Oost 26 en het Weeshuis.

De cursusavonden zijn gepland op vier maandagen: 7, 14, 21 en 28 september. De begintijd is 20.30 uur.

Femke Uiterwijk zal aanvullend met de cursisten

twee stadswandelingen maken om de behandelde theorie in de praktijk te laten zien. Deze wandelingen staan gepland op 27 september en 4 oktober. De kosten van de cursus bedragen voor leden van de vereniging €25. Als er plaats over is kunnen niet-leden ook deelnemen. Zij betalen €35.

De cursus gaat slechts door als er genoeg deelnemers zijn. Daarom willen we in een vroeg stadium weten hoe groot de belangstelling is.

U kunt zich met naam, adres en telefoonnummer onder vermelding van 'cursus bouwkunst' aanmelden via de website van de vereniging: info@oudhoorn.nl.

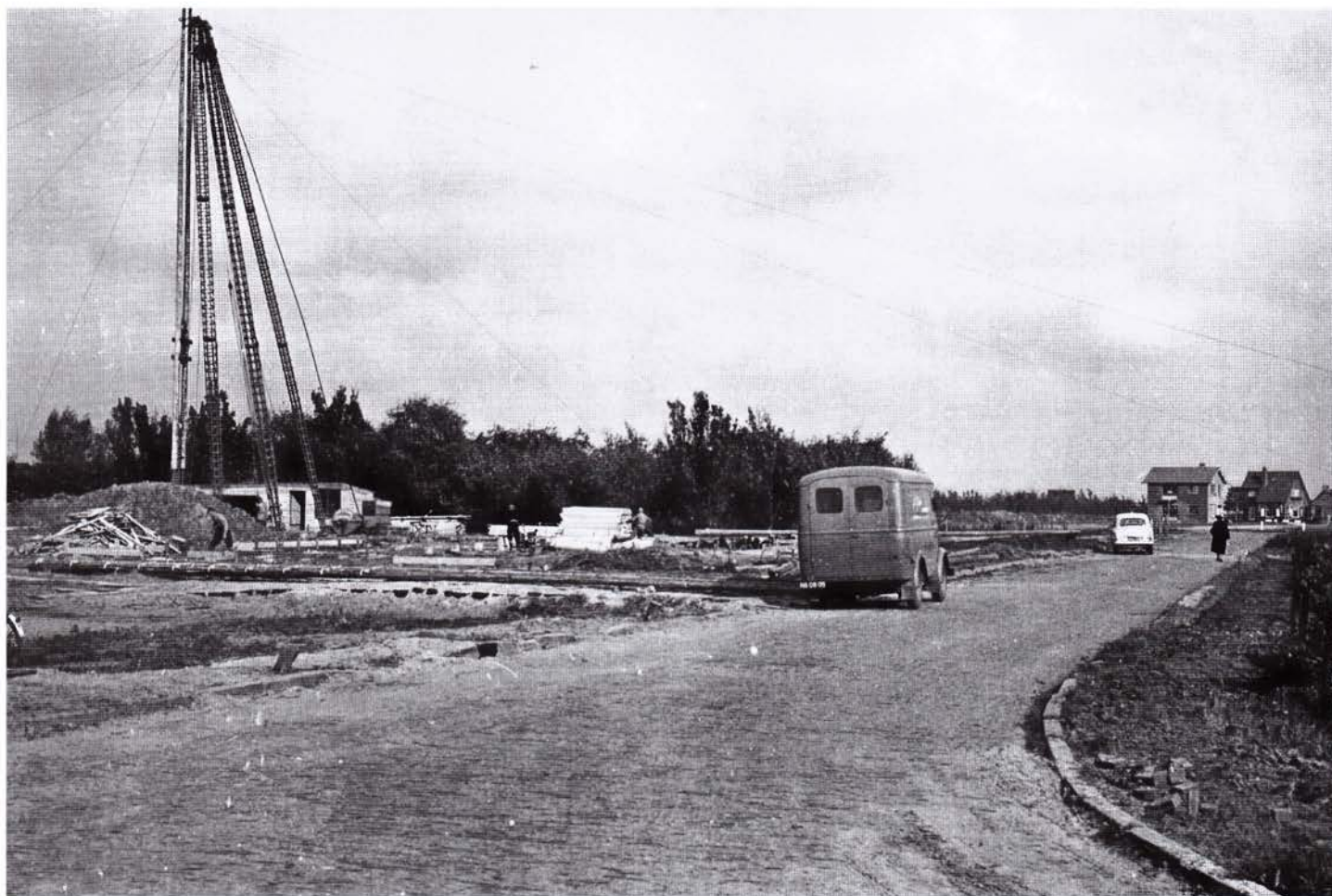
MEN VRAAGT ONS

Femke Uiterwijk

In het laatste kwartaalblad vertel ik over de Vakschool voor Meisjes, -de eerste huishoudschool in Hoorn, die gevestigd was in het latere zogenoemde HOP-

maar dat blijkt niet juist te zijn. Een aantal lezers wezen mij erop, dat de nieuwe school aan de Wilhelminalaan gebouwd werd en er ook nog steeds staat.

De Wilhelminalaan is te vinden aan het eind van

1954. Wilhelminalaan.
Links de huishoudschool
in aanbouw

gebouw aan het Kerkplein. Op zeker moment werd een nieuwe huishoudschool gebouwd, ook in Hoorn en ik opperde dat e.e.a. plaats vond op de hoek van de Tweeboomlaan en de St. Jozefstraat,

De school anno 2009

de Eikstraat. Toen ik nog eens goed ging zoeken in mijn voorraad illustraties betreffende Hoorn vond ik zelfs een afbeelding die in 1954 tijdens de bouw van deze school genomen is. (zie foto 1)

De situatie op de foto is bijna niet te herkennen. Links zijn arbeiders nog maar net met het heien van de school begonnen en als u de straat afkijkt, ziet u de Emmalaan met enkele huizen.

De spoorwegovergang naar de Liornestraat is er nog niet, daar staan allerlei bomen en struiken.

Ook het gedeelte van de Liornestraat naar de stad is nog niet aangelegd. Nu leidt deze weg ons de binnenstad in of uit. En het eerste huis aan de Emmalaan, dat we zien, is nu het vijfde pand.

1932. Personeel en leerlingen van de huishoudschool voor het gebouw aan het Kerkplein

Er zijn later nog vier villa's bijgekomen, richting de Liornestraat.

Ook vond ik nog een schoolfoto van, ik denk alle meisjes die in 1932 de huishoudschool aan het Kerkplein bezochten, met op de voorgrond de

leraressen. Ik weet geen enkele naam. Maar 1932 is wel heel lang geleden.

Dan moeten de afgebeelde leerlingen nu wel 90 jaar of ouder zijn. Nou ja, als u mij iets te melden heeft over de twee foto's, mail of schrijf dan naar: femkeuiterwijk@hetnet.nl of 0229-210220.

CADEAU LIDMAATSCHAP

Niet die eeuwige goede fles wijn. De volgende keer neemt u een origineel en langer houdbaar cadeau mee voor uw vrienden of goede kennissen: een cadeau-lidmaatschap van de Vereniging Oud Hoorn. U betaalt een speciale prijs en geeft zo het eerste jaar van het lidmaatschap cadeau. Daarna zorgt uw vriendin, vriend of kennis zelf voor de volgende jaren.

Normaal kost een lidmaatschap € 20,- per jaar. Het cadeau-lidmaatschap kost slechts € 15,00. Dat bedrag betaalt u aan de vereniging en u ontvangt een welkomspakket en een aardige cadeaubon die u ten geschenke kunt geven.

Er zijn enkele voorwaarden aan verbonden.

Zo kan het cadeau-lidmaatschap niet worden geschonken aan iemand die minder dan een jaar tevoren zijn lidmaatschap heeft opgezegd.

De ontvanger wordt door Oud Hoorn tijdig herinnerd aan het moment van eventuele verlenging.

Het cadeau-lidmaatschap kunt u verkrijgen in de winkel van Oud Hoorn op dinsdag en donderdag van 10 tot 16 uur en op zaterdag van 10 tot 14 uur.

Als u nog iets wilt weten, kunt u altijd tijdens de openingstijden even bellen (0229- 273570) of een mailtje sturen: info@oudhoorn.nl

VOORJAARSLEDENVERGADERING

RITA LODDE- TOLENAAR, SECRETARIS

**VERSLAG VAN DE VOORJAARSLEDENVERGADERING,
GEHOUDEN OP 15 APRIL 2009 IN DE OOSTERKERK**

Onderstaand verslag moet nog worden goedgekeurd door de ledenvergadering.

Aanwezig: 46 leden. Afwezig met bericht: Gerard Beemsterboer, John Lamers, Jaap Schaper, Diana van den Hoogen, Jan Lodde, Femke Uiterwijk, Frans Zack, Tine Eggers, Ton van Weel.

1 - Welkom, algemene mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom, in het bijzonder de aanwezige ereleden: Albert de Graaf, Leo Hoogeveen en Arie

2 - Verslag najaarsledenvergadering van 27 oktober 2007

Dit verslag wordt met dank aan de secretaris ongewijzigd vastgesteld.

3 - Actualiteiten en mededelingen van het bestuur

3.1 Kwartaalblad.

Het eerste exemplaar van het vernieuwde Kwartaalblad is aan wethouder Van Weel overhandigd. De redactiecommissie heeft een fraaie prestatie neergezet. Het blad ligt nu te koop op diverse plekken in de stad. Dank aan de redactiecommissie, waarvan David Michel nu de coördinatie verzorgt. De redactie hoopt nog lang van de kennis en inzet van Femke Uiterwijk gebruik te maken.

Kastanjes
Messchaertstraat
ca. 1935

Boezaard. Een bijzonder woord van welkom aan de heer Jos Leenders, die vanavond een voordracht over het Hollandse katholicisme in Hoorn en West-Friesland houdt en aan de vertegenwoordigers van enkele scholen in Hoorn, waarmee Oud Hoorn een bijzondere samenwerking wil realiseren.

3.2 Samenwerking Filmhuis en Westfries Archief
In het najaar zullen in samenwerking met het Westfries Archief en Oud Hoorn historische films worden gepresenteerd in het Filmhuis. Oud Hoorn verzorgt de informatie over de achtergrond van de films.

3.3 Ondergrondse vuilopslag binnenstad

Het ondergronds opslaan van vuil in de binnenstad is van de baan. Het probleem van het te vroeg plaatsen van het afval is daarmee niet opgelost. Maar de zekere aantasting van het aanzien van de binnenstad door de plaatsing van de vulopeningen van de ondergrondse containers is gepareerd.

3.4 Dal, lantaarnpalen, reclamebeleid

Over de nieuwe palen rond het Dal hebben we onze verbazing uitgesproken. Wat ook opvalt is dat de historiserende lantaarnpalen die in de binnenstad zijn geplaatst vol komen te hangen met allerhande verkeersborden. Wat steeds meer stoort, is het reclamebeleid in de binnenstad. Het wordt tijd dat er weer eens wordt gehandhaafd.

3.5 Kastanjes Messchaertstraat

Aan de bewoners van de Messchaertstraat hebben burgemeester en wethouders bericht dat de bomen voorlopig niet gekapt zullen worden.

In het Groenbeleidsplan van 2004 beklemtoont het college de kwaliteit van de straat die wordt bepaald door de laanbeplanting van kastanjes. Het Groenbeleidsplan zegt niets over de slechte kwaliteit. Het is nodig om de bomen in langdurige droge periodes regelmatig water te geven.

3.6 Slechte panden binnenstad

Samen met Stichting Stadsherstel en Intermaris / Hoeksteen willen wij aandacht besteden aan het feit dat voor het beeld van onze stad belangrijke panden staan te verpieteren. De inhoud van de brief van PvdA en VOCH aan de heer Mutter, eigenaar van een aantal panden in onze stad, beschrijft ook de zorg van Oud Hoorn.

3.7 Brug Oostereiland

De ontwikkeling van het Oostereiland is een goede zaak. Voor de bereikbaarheid van het eiland moet de brug worden aangepakt. Een architect heeft een plan ontwikkeld dat voorbijgaat aan elk gevoel van de historiciteit van de plek. Bovendien is de bestaande brug een gemeentelijk monument.

De gemeente wil de brug verbreden tot acht meter. Argument daarvoor is de bereikbaarheid van het eiland voor hulpdiensten, in het bijzonder de brandweer. Maar de rijbanen in het Havengebied variëren van 3,70 meter tot vijf meter.

De Commissie Welstand en Monumenten oordeelt negatief. Er is geen reden om de brug van de monumentenlijst te halen.

De plannen voor de gevangenis tasten het karakter

van het gebouw aan en staan haaks op het uitgangspunt dat het historische karakter van het eiland en de bebouwing bewaard zouden blijven. Een krachtiger aansturing door de gemeente is noodzakelijk.

3.8 Nieuwe monumenten / bestemmingsplan binnenstad

Gelukkig hebben we ook goed nieuws: 14 grotendeels gaaf bewaarde panden aan de Koepoortsweg zijn op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. Daarnaast hebben we de indruk dat veel van de opmerkingen die Oud Hoorn maakte n.a.v. het voorontwerp-bestemmingsplan Binnenstad zullen zijn terug te vinden in het Ontwerp-bestemmings-plan dat voor de zomer in procedure wordt gebracht.

3.9 Collectie Korpershoek

De familie Korpershoek heeft een belangrijke beeldcollectie geschonken. Het gaat om negen albums met foto's, negatieven en dia's. Het materiaal zal op dezelfde wijze als de collectie Van der Zel worden gescand en bewaard.

4 - Jaarverslag 2008

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld, met dank aan de secretaris.

5, 6 en 7 - Rekening 2008, Begroting 2009, verslag financiële commissie en décharge penningmeester

De penningmeester meldt dat de financiële commissie verslag heeft uitgebracht. De heren Hol en Stumpel hebben verklaard dat zij zowel van de Vereniging als van de Stichting Monumenten de boekhouding en bijbehorende jaarrekening 2008 hebben gecontroleerd en in orde bevonden.

Tijdens het gesprek met de penningmeester zijn enkele beleidsmatige zaken aan de orde gesteld.

1. In hoeverre zijn de huren van de panden van de vereniging marktconform? Afgesproken is om huren, contractduur en indexering nog eens na te gaan. Wij zijn evenwel geen commerciële verhuurder al streven we wel marktconformiteit na.
2. In hoeverre is er continuering van de waarderingsregels van de panden in de toekomst? De panden zijn sinds jaar en dag gewaardeerd tegen 1 euro. Dat is een waardering die veel stichtingen en verenigingen hanteren, conform de accountant en in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk en bekend.

3. Is er een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering? De gemeente Hoorn heeft voor alle vrijwilligersorganisaties een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten alsmede de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Wij hebben hiervoor als bestuur onze dank uitgesproken.

Dank aan de heren Stumpel en Hol voor hun controle.

Het voorstel décharge te verlenen aan de penningmeester wordt overgenomen. Dank aan de penningmeester Henk Wokke.

8. benoeming financiële commissie

De financiële commissie voor het volgende jaar zal bestaan uit Piet de Munnik en Harm Stumpel.

9. affreding Coen Droog en herbenoeming

Coen Droog treedt volgens het rooster af. Hij stelt zich herkiesbaar voor een nieuwe periode van drie jaar. Er zijn geen tegenkandidaten ingebracht. Het voorstel om Coen Droog her te benoemen wordt bij acclamatie aanvaard.

10. Acties om scholieren te betrekken bij de historische stad en Oud Hoorn

Eddy Boom houdt zich in het bestuur speciaal bezig met de educatieve zaken en de contacten met scholen. Met het doel om het verleden van Hoorn in beeld en woord bij leerlingen van klassen van het vmbo en mavo-havo-vwo van de 6 scholen van Voortgezet Onderwijs in Hoorn onder de aandacht te brengen heeft hij de docenten geschiedenis van deze scholen benaderd.

Op sommige scholen hebben de docenten zelf lessen gemaakt; op andere scholen doen de leerlingen zelf kleine onderzoeken.

Daarmee biedt Oud Hoorn steun door informatie en rondwandelingen.

Vier van de zes scholen willen, dit schooljaar al, een soort samenwerkingsverband met Oud Hoorn aangaan. De leraren op school zullen vooral de leerlingen enthousiasmeren.

Zij moeten het werk verrichten; de Vereniging zorgt voor ondersteuning.

De andere scholen doen wellicht volgend jaar mee. De vertegenwoordigers van de scholen hebben een boekenpakket voor de school ontvangen en persoonlijk een cadeaulidmaatschap om ook zelf meer betrokken te raken bij de activiteiten van Oud Hoorn.

11. Rondvraag

Het recente boek van Jos Leenders 'Zijn dit handelswijzen van een herder?' wordt op deze avond verkocht door het Westfries Archief.

Dit archief geeft een boekje over de VOC uit: Met snee jagt en kake van wint.

Verschillende leden vinden het vernieuwde kwartaalblad heel mooi; een enkeling vraagt aandacht voor de leesbaarheid.

De belangstelling voor het cadeaulidmaatschap is groot, meldt Willy Wiggelaar

Ed Wagemakers vraagt steun voor het behoud van een aantrekkelijk bedrijf op de locatie van Cosy; een bank is daarvoor minder geschikt. De aanwezigen zijn het eens met zijn standpunt.

Sebastian Hol vraagt waarom VOH niet betrokken was bij de stadsrechtendag. Dat heeft het bestuur ook verbaasd en er is een brief naar het gemeentebestuur gezonden. Jan de Bruijn merkt op dat de gemeente het foutieve eerste jaar hanteert.

Arie Boezaard wijst op de mogelijkheid voor scholen om gebruik te maken van de kennis en informatie van Bureau Erfgoed. Een suggestie is de adoptie van een pand en ook 4 basisscholen scholen kunnen betrokken worden bij deze educatieve activiteiten.

Een lagere school heeft de monumenten van Truus Menger geadopteerd, aldus Eddy Boom.

Harm Stumpel vermeldt de mogelijkheid voor scholen om het carillon en de Noorderkerk te bezichtigen.

Voordracht

Na de pauze houdt Jos Leenders een voordracht over het Hollandse katholicisme in Hoorn en West-Friesland, omlijst door het Ave Verum.

De veranderingen in de laatste vijftig jaar zijn enorm: van volle kerken en een van het geloof doordrenkt leven naar lege kerken en een marginale positie van het geloof in het openbare leven. Aan de hand van catechismusvragen zijn de waarheden van toen in herinnering geroepen en is de vraag gesteld waarom het zo en zo snel is veranderd.

Daaraan hebben de paus zelf en de algemene tendens in de samenleving tot verminderde gezagsgetrouwheid in belangrijke mate bijgedragen. Met het oude katholicisme is een hele cultuur verdwenen.

De voorzitter dankt Jos Leenders hartelijk voor het boeiende verhaal, dat ook niet-katholieken heeft aangesproken. Daarna sluit hij de vergadering.

Met ingang van januari 2009 is er op de studiezaal het een en ander veranderd. Door middel van dit bericht willen wij u hierover informeren.

Inschrijven

Ook in 2009 zult u zich bij uw eerste bezoek moeten inschrijven. Hierbij horen de bekende plichtplegingen:

- invullen bezoekersformulier.
- legitimatie met een wettig identiteitsdocument (id-kaart, rijbewijs of paspoort).

Bezoekersnummer

Nieuw is het volgende:

- op het bezoekersformulier moet u voortaan uw burgerservicenummer invullen; dit nummer staat op uw identiteitsdocument.
- uw burgerservicenummer wordt uw bezoekersnummer bij het Westfries Archief.

Bezoekersregister

De persoonlijke gegevens die u hebt ingevuld op uw bezoekersformulier, worden door het Westfries Archief vastgelegd in het bezoekersregister. Dit dient uitsluitend voor intern gebruik.

Pasjes

Voor iedere bezoeker wordt een persoonlijke bezoekerspas aangemaakt. Bij ieder bezoek dient u dit pasje te tonen, zodat uw bezoek wordt geregistreerd. Alleen geregistreerde bezoekers kunnen stukken aanvragen.

Uw pasje blijft ook na 2009 geldig. De jaarlijkse inschrijvingen in januari blijven voortaan achterwege.

Aanvragen

Sinds januari 2009 gaat het aanvragen van archiefbescheiden en boeken uit de bibliotheek met de computer. In een korte instructie wordt uitgelegd hoe dit werkt. Uiteraard kunt u voor vragen altijd bij de studiezaalmedewerkers terecht.

Uw bezoekersnummer gebruikt u bij het aanvragen van archiefstukken of boeken uit de bibliotheek.

Veel belangstelling voor het Westfries Archief in Hoorn tijdens de open dag in 2008

LEZERS SCHRIJVEN

Geachte redactie,

Met belangstelling heb ik uw artikel gelezen over de Huishoud-en Industrieschool. Misschien kan het artikel aangevuld worden met het volgende.

De aanbouw aan de voorzijde bevatte 2 woningen. De benedenwoning was bestemd voor de conciërge en in de bovenwoning woonde de directrice.

Zie HOORN, HUIZEN, STRATEN, MENSEN.

De school is nooit aan het einde van de Tweeboomlaan gevestigd geweest. Op het door u bedoelde terrein stonden een lagere landbouwschool, een christelijke MAVO en een school voor speciaal lager onderwijs.

De Huishoud-en Industrieschool is eind jaren vijftig meen ik, gebouwd aan de Wilhelminalaan.

Met vriendelijke groet,

H.J. Bakker
De Wieken 33
1622 GM Hoorn

Geachte redactie,

In de rubriek MENVRAAGT ONS van het kwartaalblad nr.1 (2009) wordt de geschiedenis van het gebouw van de huishoudschool aan het Kerkplein beschreven, het latere 't HOP'. Dit gebouw is ook nog in gebruik geweest als 'VGLO'. Op het eind wordt vermeld, dat de huishoudschool verhuisde naar de Gildestraat, hoek Tweeboomlaan. Voor de zekerheid toch maar even de stadsplattegrond geraadpleegd, maar geen Gildestraat! Als het schoolgebouw aan het eind van de Tweeboomlaan, grenzend aan de St. Jozefstraat bedoeld wordt, dan is dat niet de huisvesting van de huishoudschool geweest. De huishoudschool kreeg een nieuw gebouw aan de Wilhelminalaan (de huidige school 'de Wissel'. Het gebouw aan het eind van de Tweeboomlaan was de tuinbouwschool. Dit gebouw verving de tuinbouwschool aan de Bontekoestraat, waar nu het pand van de s.g. 'Atlas' staat. Het is en blijft trouwens zonde, dat zowel het gebouw van 't HOP als de tuinbouwschool aan de Bontekoestraat gesloopt zijn. Vooral het gebouw aan het Kerkplein is nu niet bepaald een aanwinst op die plek. Gelukkig blijft het pand van de voormalige MULO-school, hoek Draaingsingel, Joh. Messchaertstraat min of meer gespaard. Met vriendelijke groeten,

H. Spanger
Eikenhof 15
Hoorn

Geachte redactie,

Gaarne wil ik iets vertellen over het pand Koepoortsweg 73, het zogenaamde 'Vermande' huis. Dit als aanvulling op datgene, wat ik in het kwartaalblad nr.1 verteld heb. Maar eerst wil ik u complimenteren met de schitterende uitgave in kleur. De heer Vermande heb ik gekend als baas van de stadsboomkwekerij, die zich aan de rechterzijde van de Rijks H.B.S. aan de Joh. Messchaertstraat bevond en die doorliep tot aan de Bontekoestraat. Door zijn functie kwam de heer Vermande nogal eens langs bij het gebouwtje van de Plantsoendienst op de kop van de Vollerswaal, bij de heer Haring. Ik heb daarover verteld in mijn brief in de vorige rubriek 'LEZERS SCHRIJVEN'. kwartaalblad nr.1, 2009.

Maar nu verder over het pand Koepoortsweg 73. Op een dag in 1941 vroeg de heer Vermande aan mijn vader of hij zijn waterbak aan de Koepoortsweg schoon wilde maken. Ikzelf, een jongen van 15 jaar, was de uitverkorene om mijn vader te helpen. Het gebeurde op een zaterdag, dat we aan de slag gingen. Deksel open en een laddertje erin gezet. Geen water, wel prut. Ik moest de donkere put in en de emmers vol scheppen, die daarna door mijn vader met een touw omhoog getrokken werden. Vervolgens werden ze in de tuin gelegd. Bijzondere dingen hebben we niet gevonden. We hadden er wel de gehele dag werk aan. Ik was dolblij, dat ik tenslotte uit het donkere hol naar boven kon komen. Dit was een klein verslag van de schoonmaakklus in de tuin van Koepoortsweg 73 van A.J. Rhodens en zijn zoon Jaap.

J.W. Rhodens
Wabenstraat 7
Hoorn

Geachte redactie,

In Oud Hoorn 1, 31e jaargang, heb ik het artikel 'DE JOODSE GEMEENSCHAP VOOR DE TWEEDE WERELDOORLOG' van Harry van Lunteren met belangstelling gelezen. Ik ben van 1926 en herken veel uit deze geschiedenis. Mij trof de aantekening over tandarts Andrea (spreek uit Andree).

Hij was een goede kennis van mijn vader, Jacob Schuijtemaker, 1890-1963, en een klasgenoot op de school in Hoorn waar jongens en meisjes werden klaargemaakt voor de Hogere Burger School. Die was toen nog in de Muntstraat, maar of

die voorbereidende klassen ook in dat gebouw waren. weet ik niet. Sommige kinderen van de dorpsscholen verlieten deze, nadat ze daar vier klassen hadden doorlopen, om op de H.B.S. goed te kunnen meekomen. Mijn vader en twee jongens van de Avenhorner gemeentesecretaris Smits, Jan en Johan (de latere directeur van de Hoornse boot) en een zoon en een dochter van de Avenhornse notaris Verhoeff werden dagelijks in de brik, een zwart gelakte glazenwagen, naar school gebracht en weer opgehaald.

Met zijn klas(school)genoten heeft mijn vader steeds een vriendschappelijk contact gehouden.

Eén van hen was dokter Andrea, die onze tandarts werd. In tegenstelling tot de meeste tandartsen, die vaak alleen maar en dan nog onduidelijk "spoelt u maar" kunnen zeggen, was Andrea bijzonder spraakzaam (nieuwsgierig). Hij informeerde uitgebreid naar onze familie. Hij kwam op de fiets ook wel naar ons toe en was dan heel geïnteresseerd in de antieke erfspulletjes, die bij ons thuis waren. Hij probeerde deze ook te kopen. Tevergeefs!

Wij waren particuliere patiënten van hem en de altijd contante betaling verdween direct in de zakken van zijn witte doktersjas. "Dat geld was lang niet zo wit als die jas!", spotte mijn vader eens.

Dokter en mevrouw hebben de hele oorlog in Hoorn gewoond. Hij was ariër en kon zo met zijn joodse vrouw zonder veel gevaar in Hoorn blijven.

Van 1940 tot 1945 was ik op de Hoornse H.B.S. en op de M.U.L.O. Ik bracht hen dan wel aardappelen, erwten en bonen, melk en boter.

Zij woonden in mijn schoolpad; we kregen les in drie gebouwen aan het Grote Oost. Ruiters, de sigarenfabrikant en Kortenbos, de chirurg, beiden wonende aan het Grote Noord, behoorden ook tot de kennissenkring van mijn vader en deelden ook mee in de etenswaren, die wij genoeg hadden. Wellicht waren de laatste twee ook jaargenoten en klasgenoten van mijn vader.

In 1964 verhuisden dokter Andrea en zijn vrouw naar Zuid-Limburg. Wij waren toen 11 jaar getrouwd en druk bezig met de boerderij en onze vier kinderen.

Ik herinner me nog, dat ze ons éénmaal een briefkaart schreven met de tekst: "We vinden het heerlijk hier". Wij, honkvast, landgebonden, begrepen zo'n verre verhuizing niet en verloren toen het contact.

D. Schuijtemaker
Grosthuisen 9

Geachte redactie,

De foto van de gevelsteen met de afbeelding van de joodse synagoge, te zien op pagina 20 van het vorige kwartaalblad, werd niet geplaatst zoals het onderschrift vermeldt in 1967, maar op 28 mei 1979 door mijn 'oude' klasgenoot van joodse afkomst, Eelco Brekveld. Ik ben nog in het bezit van een brief van de toenmalige Woningbouwvereniging Hoorn met betrekking tot deze aangelegenheid. Overigens waren wij als bewoners van dit eerste jongerenhuisvestingsproject in Hoorn, gerealiseerd in dit typische jaren zeventig pand, zeer gelukkig met onze flatjes!

Chiel van der Zel

Geachte redactie,

Mijn complimenten voor het nieuwe blad van Oud Hoorn. Voor mij kwam het als een verrassing! Het ziet er supermooi uit! Mijn overleden vader (Bertus van Eyck) zou er helemaal mee in zijn nopjes zijn geweest! Jammer, dat hij dit niet meegemaakt heeft.

Ga zo door!!!!

Sandra van Eyck

PS. Komt er misschien ooit een stukje over de 'hangouderen' bij het Hoofd in te staan? Mijn vader kwam daar elke dag en ik genoot van zijn verhalen. Ik hoorde nu, dat de groep behoorlijk uitgedund is (logisch met het stijgen der jaren), maar ik mis de verhalen van vroeger!

Geachte redactie,

In de rubriek 'MEN VRAAGT ONS' in het vorige kwartaalblad van 15 maart, is op pagina 51 een foto geplaatst, waarop mijn moeder staat. Haar naam is echter niet Sien Kleipoel, maar Sien Broertjes (haar meisjesnaam). Later is zij getrouwd met Henk Kleipoel, mijn vader.

Met vr. gr.

Siem Kleipoel

PS. De nieuwe vormgeving van uw kwartaalblad is overigens prachtig!

PUBLICATIESTICHTING BAS BALTUS

In het kwartaalblad van juni treft u de flyer aan, die het verschijnen van een nieuw historisch boek aankondigt: deel 13 in de Bouwhistorische Reeks Hoorn. Begin september 2009 presenteren IntermarisHoeksteen en de Publicatiestichting Bas Baltus samen:

'T WEES HUYS IN HOORN

Van klooster tot cultuurtempel

Een prachtig boek over zes eeuwen bouwhistorie en bewoningsgeschiedenis van het Weeshuiscomplex aan de Korte Achterstraat.

Teken nu reeds in!

Sinds een aantal jaren maakt Woningcorporatie IntermarisHoeksteen zich ook sterk voor de restauratie en het behoud van historisch waardevolle

Willen van Oranje geeft eind 1573 in deze brief (zie hiernaast) toestemming in het voormalige Mariaklooster een weeshuis te beginnen

panden met als doel deze een nieuwe functie te geven. Zo restaureerde de corporatie de afgelopen jaren het z.g. Weeshuiscomplex. De Publicatiestichting Bas Baltus spant zich in om

door middel van het uitgeven van boeken een zo breed mogelijk publiek kennis te laten nemen van de geschiedenis van de stad Hoorn en haar omgeving. In de stichting werken de gemeente Hoorn, de Vereniging Oud Hoorn en de Stichting Stadsherstel Hoorn samen in het belang van Hoorns rijke verleden.

Het boek 'T WEES HUYS IN HOORN' is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen IntermarisHoeksteen en de Publicatiestichting Bas Baltus.

Wanneer u het boek bestelt vóór 15 augustus 2009 (zie de flyer) ontvangt u een aantrekkelijke korting. U kunt bestellen via de antwoordkaart in de flyer of via de website van Oud Hoorn (www.oudhoorn.nl).

Vanaf zaterdag 5 september kunt u op de bekende openingstijden uw bestelde exemplaar afhalen in het Oost-Indisch Pakhuis.

VELIUS IN PADUA

RITA LODDE-TOLENAAR

Bij het artikel in kwartaalblad 2009 nr.1 zijn de voetnoten weggefallen. Hieronder volgt een lijstje van de boeken en artikelen waarnaar is verwezen en vooral de dank die is uitgesproken naar Leo Hoogeveen en Ben Leek.

Leo Hoogeveen citeert in een nog niet gepubliceerd artikel over de Reis naar Padua Petrus Lambertus Velius (1701-1772). Deze heeft in 1731 de data van de reis naar Padua en het bezoek aan Rome vermeld.

Volgens Leo Hoogeveen wijzen de exacte data erop dat Velius zelf aantekeningen heeft gemaakt en mogelijk een dagboek van zijn reis naar Italië heeft bijgehouden. Er zijn ook andere bronnen die de reisdata vermelden.

Voor de vertaling van de Latijnse teksten heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de hulp van Ben Leek.

- Otterspeer Willem, Groepsfoto met Dame, Geschiedenis van de universiteit van Leiden, Amsterdam 2000, deel 1
- Geyl A., Velius in Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, eerste deel, kol. 1518.
- Steendijk-Kuyppers J., Volksgezondheid in de zestiende en zeventiende eeuw in Hoorn, 1994,

- Kroniek van Hoorn, Theodorus Velius, uitgave 2007 pag. 801)
- Acta Graduum Academicorum gymnasii patavini ab anno 1566 ad annum 1600, 1566-1575 a cura di Elda Martellozzo Forin. Roma-Padova MMVIII.
- Houtzager, H.L. dr. De medische faculteit te Padua en het onderwijs aldaar aan de Noord- en Zuid-Nederlandse studenten in de 16de en 17de eeuw in Nederlandse Historiën 1984, no 5.
- Nieuwenhuijzen Kruseman, prof. dr A.C., Rector Magnificus Maastricht - Toespraak ter gelegenheid van de 28e Dies Natalis op 9 januari 2004
- The University of Padua, eight centuries of history, ed. Piero del Negro, Padova, 2003
- Maassen Henk, Medisch Contact, nr. 51/52 - 22 december 2006
- A. Favaro (a cura), Atti della Nazione Germanica Artista nello Studio di Padova, XX, vol. 2, Venice, 1911-12; zie vol. II,
- Rippa Bonati M., "Le tradizioni relative al teatro anatomico dell'Università di Padova con particolare riguardo al progetto attribuito a Fra' Paolo Sarpi", 1988-89 en 1989-90.
- Kwartierstaat Lapikás Generatie 17 op website.
- Matschinegg Ingrid, Österreicher als Universitätsbesucher in Italien (1500-1630). Regionale und soziale Herkunft - Karrieren - Prosopographie, Dissertation, Graz, 1999

ZOMERAVONDWANDELINGEN 2009

26 juni. Hudsonwandeling. Aanvang 19.30 uur.
Start: Oosterpoort. Bezichtiging: Pakhuis Excelsior, Korenmarkt 8.
Deelname gratis.

10 juli. Van kerk naar kerk. Aanvang 19.30 uur.
Start: parkeerplaats Joh. Messchaertstraat, ingang naast de kerk 'het Octaaf'. Bezichtiging van de Engelbewaarderskerk, Joh. Poststraat.
Deelname gratis.

24 juli. Kloosterwandeling. Aanvang 19.30 uur.
Start: Roode Steen. Bezichtiging: Statenlogement, trouwzaal, kapiteinskamer.
Deelname gratis.

7 augustus. Wallenwandeling. Aanvang 19.30.
Start: Oosterpoort. Bezichtiging: Mariatoren, Oost-Indisch Pakhuis.
Deelname gratis.

JEUGDEDUCATIE

EDDY BOOM, BESTUURSLID

In april 2008 werd ik in het bestuur gekozen en mijn taak werd vastgesteld onder het kopje 'jeugdeducatie'.

Een term die veel ruimte biedt, maar tegelijkertijd ook een beperking met zich mee brengt. Educatie of opvoeding van de schooljeugd is geen directe taak voor een vereniging die 'het behouden van de schoonheid en het in herinnering houden van het verleden van de stad Hoorn als doelstelling heeft.

De ruimte zit vooral in het 2e gedeelte van de doelstelling en ik formuleerde voor mijzelf de volgende zin: het onder de aandacht brengen van het verleden van Hoorn in beeld en woord aan leerlingen van klassen van het voortgezet onderwijs.

In eerste instantie legde ik mij dus een beperking op: (nog) geen contact met de leerlingen van het basisonderwijs.

Opgegraven potten, die het verleden van Hoorn in herinnering houden

Natuurlijk worden elk jaar leerlingen op de hoogte gebracht in 'rondje cultuur' wat de Vereniging doet. Het aantal leerlingen dat kennis maakt met b.v. het Verenigingsgebouw is echter beperkt.

De derde klas leerlingen, die dat rondje cultuur doen, krijgen op die dag veel meer aangeboden en het beperkt zich louter tot een nadere kennismaking.

Mijn doel gaat verder, niet alleen kennis maken met de Vereniging, maar de leerlingen ook daadwerkelijk proberen te betrekken bij onze organisatie, met als neven doel leerlingen kennis te laten maken met ons Kwartaalblad of website, en met de vele activiteiten die namens de Vereniging opgezet worden.

Mijn belangrijkste inzet werd: hoe kom ik terecht bij de docenten die geschiedenis geven en die tegelijkertijd Hoorn als verleden kunnen uitdragen.

Start.

De eerste school die ik bezocht, werd de Titaan, een school voor vmbo. Het vak geschiedenis wordt daar, evenals op het D'Ampte, uitsluitend in de onderbouw gegeven, in de klassen 1 en 2.

Daarna gaat het vak, als het gekozen wordt, over op maatschappijleer.

Op de Titaan trof ik 2 leerkrachten aan die bereid waren nieuwe lessen te ontwikkelen die gericht waren op het verleden van Hoorn. Interactieve lessen, waarbij de Vereniging stadswandelingen organiseert als ondersteuning. Als extra mogelijkheid werd de Archeologische Dienst genoemd.

De lessen zijn gepland in de eerste schoolweken van het schooljaar 2009 – 2010.

Gesteund door dit positieve signaal ging ik richting Oscar Romero. Hier is het vak geschiedenis een examenvak, mits natuurlijk gekozen.

De leerlingen in 4 VWO moeten in het kader van het examenonderdeel 'Dynamiek in de Republiek' zelfstandig, in groepjes, een onderzoek doen, waarbij zij hun onderwerp moeten toelichten in de vorm van een PowerPoint presentatie.

De besten zouden in ons Kwartaalblad kunnen publiceren op een eigen 'jongerenpagina'.

Via Diana van den Hoogen kwamen verschillende onderwerpen naar voren als Truydeman en zijn wijf, de Hoornse broeder en de duikboot van Naber.

Ook hier als verbinding naar Oud Hoorn toe, stadswandelingen van Gerard Beemsterboer en een bezoek aan het Westfries Museum.

Op de scholen moet sprake zijn van een meerwaarde. Op extra werk zit geen leraar te wachten. Maar ook voor de Vereniging geldt dat.

Relatief gezien is ons ledenbestand op leeftijd. Weinig jongeren zien de Vereniging zitten. Daar helpt eenmaal per jaar een rondje cultuur niets aan. De Vereniging kan echter op veel terreinen ondersteunde activiteiten verrichten als

De Titaan

stadswandelingen, het openstellen van historische gebouwen, een bezoek brengen aan het Westfries Museum of het Westfries Archief.

De volgende stap.

Mijn volgende school was de Werenfridus. Hier moeten onderbouwleerlingen historische gebouwen natekenen na het volgen van enige lessen over Hoorn. De school had net besloten dit project na een paar jaar stop te zetten.

Ook met de docenten geschiedenis van de OSG kreeg ik contact. Zij kwamen met bruikbare en originele suggesties voor onderzoekjes door de leerlingen. Onderwerpen die genoemd werden, waren straatnamenonderzoek, Hoornse helden of het mee helpen inrichten van een tentoonstelling in ons verenigingsgebouw, het zelf maken van een historische wandeling.

In het najaar van 2008 zocht ik contact met de Copernicus. Verder dan mailcontact kwam ik niet. De docenten hadden het dit schooljaar veel te druk met hun eigen activiteiten. Volgend schooljaar maar. Tenslotte legde ik contact met een docente, op het D'ampste. Zij zoekt aansluiting bij het project 'Hoorn tijdens de bloei van de VOC'. De school heeft een uitgewerkte puzzeltocht door

Hoorn. Ook hier werd afgesproken, dat Oud Hoorn stadswandelingen zal organiseren, speciaal voor het VMBO.

Het bestuur van Oud Hoorn had inmiddels besloten de scholen die meededen met ons project te 'belonen' met een boekenpakket. Een morele band in tastbare vorm. Een achttal boeken werd tijdens de voorjaarsvergadering aan 3 scholen aangeboden. De 4e overhandiging komt later.

Tot slot.

Tijdens mijn bezoeken aan de scholen was mij iets opmerkelijks opgevallen. Geen enkele docent geschiedenis is lid van de Vereniging. Een opvallend gemis, dat ik heb proberen recht te zetten door enkele docenten een cadeaulidmaatschap voor een jaar aan te bieden.

Een begin om contact te krijgen met jongeren is gemaakt, maar de weg is nog lang om hen blijvend te interesseren voor Oud-Hoorn. Het wachten is op de eerste publicatie in ons Kwartaalblad, of op de website, want dan is er pas sprake van echt contact.

EEN RODE KATHOLIEK IN HOORN

TON HART

WIM HART EN DE DOORBRAAK 1945 – 1958

Kortgeleden kreeg ik het boek Twee eeuwen stadsbestuurders van Hoorn in handen. Een goed gedocumenteerd en fraai geïllustreerd stukje geschiedenis van Hoorn, samengesteld door Leo Hoogeveen en Arie van Zoonen.

Bij het doorbladeren vond ik achterin een portret

Hart, Willem

raadslid (RKSP 1945, PvdA 1949).

van mijn vader, Wim Hart. Onder zijn foto staat: 'raadslid (RKSP 1945, PvdA 1949)'.

Dat van de PvdA had ik verwacht, maar mijn vader in 1945 raadslid voor de Rooms-Katholieke Staats Partij? Dat kon toch niet? Hij was overtuigd katholiek, maar voor zover ik wist heel zijn leven fel tegen confessionele partijen en tegen bemoeienis van de kerk met politiek. De RKSP en daarna de KVP waren hem een gruwel, zo dacht ik.

Binnen onze familie doet zelfs het verhaal de ronde dat hij ooit eens tijdens de preek demonstratief de kerk uitgelopen is, toen deken Van der Meer het nodig vond om vanaf de kansel de kerkgangers op te roepen bij de komende verkiezingen KVP te stemmen. (Dat moet geweest zijn in 1956 toen mijn broer Joop zijn eerste communie deed.)

Ik vroeg mijn moeder, Veronica Hart-Overman, wat zij ervan dacht. Ze is 91 en heeft een helder

geheugen. 'Onmogelijk,' was ook haar oordeel. 'Je vader is altijd tegen confessionele partijen geweest.'

Mijn nieuwsgierigheid was gewekt, ik besloot de zaak uit te zoeken.

Nederlandse Volksbeweging

Mijn vader is politiek actief geweest vanaf 1945 tot 1958. Van die periode heeft hij heel veel papieren bewaard. Na zijn dood in 1985 hebben we in zijn bureau dikke mappen gevonden met brieven, krantenknipsels, concepten voor artikelen en toespraken, enz. Daar laten zich veel van zijn politieke ideeën en activiteiten en die van de Hoornse gemeenteraad uit reconstrueren.

Onmiddellijk na de bevrijding is er in Nederland een heftige discussie gevoerd over hoe het nieuwe politieke bestel er uit moest zien. Aan de ene kant stonden de krachten die zo snel mogelijk de oude zuilen weer in leven wilden roepen. In Hoorn werden deze vooral vertegenwoordigd door de katholieke krant het Nieuw Noordhollands Dagblad.

De uitgever E. Stumpel en de hoofdredacteur

H. Smits waren vóór de oorlog prominent lid geweest van de RKSP en al vanaf 16 mei 1945, elf dagen na de bevrijding, haastten zij zich om in hun krant te pleiten voor een snelle heroprichting van hun partij. Vooral in de maanden mei en juni gingen vele hoofdredactionele commentaren over dit onderwerp.

Hun zorg was begrijpelijk want intussen hadden enkele politieke kopstukken, onder wie de populaire professor W. Schermerhorn de Nederlandse Volks Beweging opgericht, de NVB.

Deze beweging, voortgekomen uit het verzet, wilde komen tot een radicale vernieuwing van het politieke en het maatschappelijke leven in Nederland. Ze verwierp de oude partij-indeling naar levensbeschouwing en streefde naar de vorming van één grote partij, waarin progressieve katholieken, protestanten en humanisten hun plaats zouden innemen.

De groep voelde zich zeer gesterkt toen haar grote voorman Schermerhorn (naast SDAP-er Drees) door koningin Wilhelmina werd gevraagd een voorlopige regering te vormen. Ook Wilhelmina wilde niet terug naar de vooroorlogse partijpolitiek, leek het wel. Schermerhorn werd premier.

In Hoorn vond de NVB een pleitbezorger in het tweede plaatselijke dagblad, de Vrije Hoornsche Courant.

Mijn vader, idealistisch en 36 jaar oud, voelde zich

onmiddellijk aangetrokken tot de NVB. Hij nam al in juni 1945 een abonnement op het weekblad van de beweging, *Je Maintiendrai*. Feitelijk was dit een voortzetting van het verzetsblad met dezelfde naam uit de oorlog. In de redactie zaten verschillende figuren die mijn vader een warm hart toedroeg, zoals Geert Ruygers (ook katholiek) en G. van Walsum (protestant, de latere burgemeester van Rotterdam). Met Schermerhorn, de leider van de NVB, had mijn vader een nog hechtere band. Hij had als landmeter al vanaf 1931 gewerkt bij diens Geodetisch Bureau en in de loop van de jaren een groot respect gekregen voor 'de prof' zoals Schermerhorn in de wandeling heette.

Engels model

Begin juni 1945 schreef mijn vader een brief aan de redactie van de *Vrije Hoornsche Courant* als reactie op een groot artikel over 'Politieke Herleving'. Hij gaf een (negatieve) beoordeling van de verschillende politieke partijen van voor de oorlog en eindigde met:

'Mijn idee is daarom: alle progressieven direct in één partij zonder verleden, en de oude partijen reserveren als asiels voor degenen die het tempo niet kunnen volgen. Voor die nieuwe partij is m.i. de NVB aangewezen, die dan parlementair zou moeten worden. Wanneer de strijd tussen oud en nieuw, die al begonnen is, goed losbarst, dan zullen de jongeren alleen door eenheid kunnen standhouden.'

Dat is krachtige taal en toch moeilijk te rijmen met een raadslidchap voor de RKSP in datzelfde najaar. Wat mijn vader (en veel aanhangers van de

DE KATHOLIEKE STAATSPARTIJ EN DE VERKIEZINGEN

Teekening van Alb. Hahn Jr.

Monsieur Nolens (tot den katholieken arbeider): „St, niets vragen! Stem maar eerst katholiek, dan zullen we later wel zien, waar we naar toe gaan“

NVB) voor ogen stond, was feitelijk het Engelse model: twee grote partijen, een progressieve en een conservatieve, waarvan de grootste de regering vormde.

De brief werd niet geplaatst voor zover ik kan nagaan. Dat kan overigens te maken hebben met de papierschaarste in die naoorlogse maanden. Dagbladen waren niet groter dan vier kantjes tabloid en ze verschenen maar drie keer in de week.

Doorbraak

Eind juni verscheen een oproep van de landelijke RKSP aan alle katholieken om heroprichting van de partij voor te bereiden. Het katholieke NNHD reageerde, zoals te verwachten was, enthousiast.

In augustus werd de oprichting aangekondigd van de Hoornse afdeling van de RKSP. Stumpel en Smits hoorden bij de drijvende krachten.

Op 13 september hield de NVB een groot landelijk congres. Daar werd besloten dat de beweging géén

Spotprent van Hahn op de betutteling van de katholieken door de bisschoppen. Deze prent is van ver voor de oorlog maar werd in de jaren zestig en zeventig door de PvdA graag gebruikt als propagandamateriaal

2002 - Collectie Atlas Van Stolk - Het Oorsprong van Nederland

Spotprent op het mandement van 1954 waarin de bisschoppen de katholieken dringend oproepen niet op andere partijen dan de KVP te stemmen

politieke partij zou worden. Voor mijn vader moet dat een enorme teleurstelling hebben betekend.

In oktober bleek de Hoornse afdeling van de RKSP al 400 leden te tellen. Het NNHD riep de overblijvende katholieken op om 'alsnog het strookje in te leveren'.

De NVB had intussen het initiatief genomen om een aantal bestaande groepen en partijen te laten opgaan in een nieuw te vormen brede partij, in de stijl van de Engelse Labour-party. Na veel geharrewar leidde dat begin 1946 tot de oprichting van de PvdA.

Enkele weken eerder had de RKSP haar omvorming aangekondigd tot KVP.

noemde de 'Doorbraak'. Er waren in het land enkele honderden katholieken (en protestanten) die dezelfde stap zetten. Hun toetreden tot een niet-confessionele partij gold als een principiële breuk met de praktijk van voor de oorlog.

Rode katholiek in Hoorn

Bij de eerste echte verkiezingen voor de gemeenteraad van Hoorn, in juni 1946, stond mijn vader op de kandidatenlijst van de PvdA-fractie (overigens op een onverkiesbare plaats). Hij schreef een bijdrage voor het plaatselijke verkiezingskrantje 'Hoorn moet vooruit' waarin hij andere katholieken opriep eveneens op de PvdA te stemmen.

'Er zou een boekdeel te vullen zijn met het weerleggen van alle onzin die alleen al in de katholieke pers over de PvdA is gelanceerd. Daarom in het kort slechts één voorbeeld. Kan een katholiek geen socialist zijn? Hoe komt het dan dat minister Beel [rk] in zijn regeringsprogram socialisatie van enkele sleutelbedrijven heeft opgenomen?'

Het artikel eindigt met een oproep tot een 'christelijk socialisme met de eeuwige waarden van het eerste en de tijdelijke van het laatste'.

Zo trad mijn vader naar buiten als rode katholiek in Hoorn. Hij werd voorzitter van de Katholieke Werkgemeenschap van de PvdA in de regio West-Friesland

Extremist

We moeten ons realiseren dat Hoorn in 1946 een klein stadje was met niet veel meer dan 13.000 inwoners. Iedereen kende iedereen, dat wil zeggen: binnen de eigen zuil.

De katholieken waren verenigd rond één kerkgebouw, de koepelkerk op het Grote Noord. Daar kwamen ze op zondag naar de mis. Hun zonen gingen naar de Jozefschool op het Achterrom, hun dochters naar de Mariaschool in de Eikstraat. Veel van hun leven speelde zich in de eigen rk-kring af en hetzelfde gold voor de protestanten. Er was nog weinig sprake van oecumene en socialisten golden vanouds als antipaaps.

Dat mijn vader lid werd van een socialistische partij, moet daarom gewerkt hebben als een schok. Binnen de katholieke kring, of in ieder geval bij groepen aanhangers van de rk-partij golden rode geloofsgenoten als afvalligen, als opstandelingen tegen het gezag van de kerk. Tussen de papieren van mijn vader vond ik een katebelletje met daarop de scheldwoorden die hij en zijn kompanen elders in Nederland in de loop van de tijd moesten verduren: verrader, extremist, namaakmof, communist...

Waarom Katholieken in de Partij van de Arbeid?

Drie jaren is het geleden dat groeperingen van geheel verschillende levensbeschouwing zich aaneensloten in een socialistische partij, om te pogen door gelijkgerichte politieke actie een maatschappij op te bouwen waarin het, vooral voor de minst bedeelden, beter zou zijn te leven dan in de tegenwoordige. Hierbij werd het voorbeeld gevolgd van de Britse Labour party, waar-

in sinds jaar en dag christenen en humanisten naast elkaar staan met volledig vertrouwen en in een verdraagzaamheid, die niet anders dan zegenrijk voor het land kan zijn. Daar worstelt men niet met eindeloze kabinetformaties en regeringscoalities, die eigenlijk niemand bevredigen. Men komt er tot een rechtlijnig bewind van één partij die de meerderheid heeft. Zie naar de in snel tempo uitgevoerde nationalisaties van enkele sleutelindustrieën, waartegen geen enkel katholiek principieel bezwaar zal kunnen maken. Uit het ach- en wegeroep van een aantal Nederlandse kranten zou men

Bijdrage van Wim
Hart aan het PvdA-
verkiezingskrantje van
1949

Daarnaast vestigden zich kleine partijen als AR, CHU, VVD, CPN.

Zo werd het jaar 1946 gestart met een verdeling die enige tientallen jaren het politieke landschap in ons land (en in Hoorn) zou bepalen.

Mijn vader werd als katholiek lid van de PvdA en ging daardoor deel uitmaken van wat men

Katholiek Werkverband - Verkiezingen 1948

AFDELING HOORN

W. HART:

Oude koeien... en nog iets

Vraag: Wie droegen de verantwoordelijkheid voor de schandelijk lage salarissen bij het onderwijs, zoals die voor de oorlog bestonden en waarden nu het aantal leerlingen te gering is, dat

Het gestencilde pamflet dat Wim Hart medio 1948 in Hoorn verspreidde onder de katholieke inwoners

Hoe hard dat in de Hoornse gemeenschap speelde, weet ik niet. In maart 2007 stond in het Noord-Hollands Dagblad een artikel over het Rijke Roomse leven in Hoorn. Daarin vertelde oud-opticien

Dré Ruttenberg over deken Van der Meer en mijn vader het volgende: 'Iemand verklikte dat een lid van het katholiek kerkkoor kandidaat was voor de PvdA. Daarop antwoordde Van der Meer dat hij niets slechts in de man kon ontdekken.'

Bij conflicten tussen PvdA en KVP was de positie van mijn vader wel altijd erg lastig.

De eerste openlijke confrontatie tussen beide fracties vond al plaats in augustus 1946 bij de oprichtingsvergadering van de zojuist gekozen gemeenteraad. De PvdA had 39,5% van de stemmen, goed voor 6 zetels. De KVP had 34,3%, goed voor 5 zetels. Zij waren de grootste partijen en normaal gesproken zouden beide partijen een wethouder leveren. Maar de PvdA wist de CPN (2 zetels) te winnen voor het plan om de KVP buiten het college te houden en twee PvdA-wethouders aan te stellen. Fractievoorzitter van de PvdA was Jan Casius.

Hij was al van ver voor de oorlog actief in de linkse politiek en de vakbond (en meethelper bij mijn vader), en zeer strijdbaar.

De Hoornse katholieken reageerden woedend op dit politieke spelletje. Het was meteen de vuurdoop voor mijn vader, die zelf nog niet in de raad gekozen was maar wel zijn partijgenoten had gesteund tegen de KVP.

Hoe hij over de gang van zaken dacht, lees ik in een brief die hij een jaar later schreef aan het afdelingsbestuur van de PvdA: 'Ik heb het uitsluiten van de KVP voor een wethouderszetel in 1946 juist gevonden en zou ook nu nog, als ik raadslid was, mijn stem niet geven aan een Kaldenbach of

Smits [beiden KVP]. De brief gaat echter verder: 'Maar daartegenover verwacht ik ook van de fractie en bijzonder van de beide wethouders een brede visie op de belangen van alle gemeentenaren, dus ook van de katholieken. Bestrijd de KVP zoveel gij wilt, met alle deugdelijke middelen. Hebt u gebrek aan doorslaggevende argumenten, dan zal ik ze wel verschaffen. Maar hoed u voor antipapisme, al komt er van de andere kant ook nog zoveel... papisme!'

Binnen de PvdA had mijn vader het dus ook niet gemakkelijk. Er is nog een tweede brief van hem met een dringend beroep op de partijgenoten om toch eens op te houden met al die venijnige jezuitennoppen en hetzes tegen de paus.

Bekeerling

Ik ken mijn vader niet anders dan als een zeer overtuigd katholiek. Hij was opgegroeid in een doopsgezind milieu, maar in de jaren dertig raakte hij geïnteresseerd in de katholieke kerk en na een korte cursus van een pater in Houten had hij zich laten dopen.

In 1947, midden in de politiek woelige jaren, werkte hij bovendien aan een boekje onder de titel 'Wat dunkt u van de Roomsche kerk?'. Het is één grote lofzang op het katholicisme, niet alleen wat betreft de liturgie en de sacramenten maar ook op de Marialeer, de zedenleer en zelfs de onfeilbaarheid van de paus. Hij heeft de tekst voorgelegd aan deken Van der Meer maar die hield publicatie tegen. Er zouden al te veel van dit soort boekjes zijn. Mijn vader was erg teleurgesteld. Hij meende juist als bekeerling de geschikte persoon te zijn om andersgelovigen de rijkdom van het katholicisme te laten zien.

Van het kerkkoor van de koepelkerk is hij jarenlang lid geweest. Hij hield vooral erg van de oude gregoriaanse melodieën. Ook had hij een aantal katholieke vrienden met wie hij het heel goed kon

de oorlog deken van Hoorn geweest was en een vriend van de familie van mijn moeder, Veronica Overman.

De Katholieke Werkgemeenschap hield in paniek

In 1951 werd aan de Draafsingel in Hoorn een nieuw redactielokaal van het Noordhollands Dagblad geopend.

Bij die gelegenheid was het woord aan de heer E. J. M. Stumpel sr. (derde van links). Uiterst rechts de heer H. Smits, hoofdredacteur van het Noordhollands Dagblad.

Verder links de heer M. Janssen, adjunct-hoofdredacteur en de heer E. J. M. Stumpel jr.

vinden. Ironisch genoeg was zijn beste vriend zelfs al van voor de oorlog gemeenteraadslid voor de RKSP en daarna van de KVP. Dat was zijn oude schaakmakker Gerard Haring van de meubelwinkel op het Kleine Noord. Tussen hen beiden heeft de politiek nooit in de weg gestaan.

Het mandement van de bisschoppen

In de jaren veertig en vijftig werden de katholieken door de kerk en de pers zwaar onder druk gezet om de PvdA te mijden. De jaarlijkse vastenbrief die in de mis voorgelezen werd, bevatte regelmatig een oproep van de bisschoppen om de eigen katholieke partij te steunen.

Een dieptepunt vormde het beruchte mandement van 1954 waarin de Nederlandse bisschoppen met zoveel woorden een lidmaatschap van de PvdA 'onverantwoord' noemden. Er werd nog net niet gesproken van een verbod, maar de boodschap was duidelijk.

En ze kwam hard aan, met name ook bij mijn vader. Hij had erg veel respect voor de Nederlandse bisschoppen, vooral voor mgr Huibers, die vóór

een landelijke vergadering. Enkele leden besloten de PvdA te verlaten maar de meerderheid bleef. Onder hen waren vijf gerenommeerde leden van de Tweede Kamer. Vanwege ziekte kon mijn vader niet bij de bijeenkomst aanwezig zijn. Hij schreef een uitgebreide brief waarin hij zijn trouw aan de partij én aan de kerk bleef uitspreken.

Oude koeien

Mijn vader was niet zozeer een politieke activist. Ook in de gemeenteraad van Hoorn, waarvan hij in 1949 lid werd, speelde hij naar mijn idee nooit een grote rol. Hij was meer de ideoloog die het als zijn belangrijkste taak zag katholieken te overtuigen van de noodzaak van een meer sociale politiek en dus aansluiting bij de PvdA.

Dat was niet gemakkelijk. Als hij een ingezonden brief schreef aan het NNHD, feitelijk de spreekbuis van de KVP, werd die niet geplaatst of half samengevat en weersproken. In de neutrale Vrije Hoornse Courant (later Dagblad voor West-Friesland) werden zijn brieven meestal wel geplaatst. Ik vond bijdragen over het gemengd zwemmen in het Witte

Badhuis, over christelijke scholen (1951), over tuinbouwveilingen, en over de verkeerssituatie op het Nieuwland (1955). Maar daarmee bereikte hij maar heel weinig katholieken.

Eénmaal besloot hij de zaak krachtiger aan te pakken. Dat was in de aanloop tot de landelijke verkiezingen in 1948. Hij schreef onder de naam PvdA – Katholieke Werkgemeenschap Afd. Hoorn – een heftig pamflet getiteld 'Oude koeien', stencilde dat op gekleurd papier en bezorgde het bij alle katholieken in Hoorn die hij kende in de bus. De lijsten van huisnummers heeft hij bewaard.

Het was een aanval op de politiek van de KVP die rijken bevoordeelde en armen in de kou liet, geheel in strijd met de pauselijke encycliciek *Rerum novarum*. Hij somde bovendien een reeks buitenlandse katholieken op die wél een sociale politiek steunden, onder andere de Franse kardinaal Suhard.

De redactie van het NNHD, waarschijnlijk in de persoon van hoofdredacteur Smits, reageerde in een verontwaardigd hoofdartikel op 1 juli 1948. 'Het is een gruwelijke vergissing te menen dat men met een dergelijk pamflet vol hele en halve waarheden succes zou hebben bij katholieken die genoeg van de politiek historie afweten om trouw aan de KVP verknocht te zijn!'

Wat Smits niet wist, en waarschijnlijk weinigen buiten de kleine kring, was dat mijn vader praktisch al die jaren de enige katholiek binnen de PvdA-Hoorn geweest is. 'De Werkgemeenschap, dat ben ik,' zei hij ooit. De eerste twee jaren, 1946-7 had hij nog een medestrijder gehad in de persoon van ene Pielage. Maar na diens vertrek uit Hoorn duurde het tot 1954 voordat zich een nieuwe katholieke socialist aanmeldde. Dat was de jonge Gerard Lampe, meteropnemer van het gasbedrijf. (Pikant genoeg was zijn vader lid van de gemeenteraad voor de KVP)

Verder ondervond mijn vader steun van zijn protestantse partijgenoot W. Blok, ook een man van de doorbraak. Blok was lid van de gemeenteraad vanaf 1946 en is ook enige tijd wethouder geweest.

Katholieke ambachtsschool

Bij de verkiezingen van de Hoornse raad bleef de PvdA in deze jaren steeds de grootste partij. De gemeente Hoorn was net iets linkser dan Nederland als geheel waar PvdA en KVP elkaar als grootste partij afwisselden.

Eénmaal heeft mijn vader overigens met de KVP meegestemd tegen zijn eigen PvdA.

Dat was in november 1950 toen in de Hoornse raad een discussie woedde over het stichten van een katholieke ambachtsschool. Voor mijn vader, die zuilen in de politiek verwierp, was confessioneel onderwijs daartegenover een noodzaak. Juist kinderen in de leeftijd van 12 tot 16 zijn gevoelig voor onderwijs in dezelfde levensbeschouwelijke omgeving als die van hun gezin, vond hij. Daarmee was hij toch een kind van zijn tijd.

In beide Hoornse kranten werd paginagroot verslag gedaan van de discussie, zoals in die jaren bij elke vergadering van de gemeenteraad gewoon was. Het aardige daarbij was dat het Nieuw Noord-Hollands Dagblad de argumenten van KVP'er Smits de meeste ruimte gaf, terwijl de Vrije Hoornsche Courant woordvoerder Kleipoel van de PvdA bijna woordelijk citeerde.

De ambachtsschool ging overigens niet door. Vóór stemden 7 raadsleden (KVP, AR-CHU én mijn vader); tegen stemden 8 leden (de rest van de PvdA, VVD en CPN).

Afscheid

In 1958 vertrok mijn vader, 49 jaar oud, uit de gemeentepolitiek. Hij had er, seizoen 1945-1946 meegerekend, tien jaar in gezeten.

Intussen was hij actief geworden in het bestuur van de Hoornse Volksmuziekschool, een taak waar hij voor zichzelf veel meer bevrediging in vond dan in de politiek. Maar dat is een ander verhaal.

Representatieve gemeenteraad

Blijft de vraag hoe het predikaat RKSP terechtgekomen is achter de naam van mijn vader in het boek over de stadsbestuurders van Hoorn.

In het boek behandelen Arie van Zoonen en Leo Hoogetveen op blz. 339-350 uitgebreid de procedure die in 1945 geleid heeft tot de eerste gemeenteraad na de oorlog. Het was een tijdelijke raad die niet tot stand kwam door algemene verkiezingen maar door een ingewikkeld getrappt stelsel.

De eerste trap bestond uit het samenstellen van een kiescollege van 45 leden. Volgens landelijk voorschrift moesten die representatief zijn voor de 'geestelijke en maatschappelijke stromingen' in de Hoornse gemeenschap. Een commissie becijferde dat de verkiezingsuitslag van 1939 het best als basis genomen kon worden voor het samenstellen van het kiescollege van de 45 kandidaten. De twee grootste partijen waren in 1939 de katholieke RKSP en de socialistische SDAP geweest. Die zouden respectievelijk 15 en 13 leden van de kiescommissie gaan uitmaken.

De lijst van kandidaten
voor de voorlopige
gemeenteraad van 1945.
De aantekeningen met
vulpen zijn waarschijnlijk
van burgemeester
Leemhorst

P.D. U	Hendrikus Eijkelboom,		Achter de Vest 18
C.H.	Jacob van der Plas,		Draafsingel 35
A-H	Pieter Verbeek, <i>illegaal</i>		Westersingel 5
C.H.	Aris Weijling,		Nieuwland 4
AR	Simke van der Spoel, <i>illegaal</i>		Geldeloozeweg 9 ^b
AK	Adrianus Johannes van der Knaap,		Koepoortsweg 72 ^b
"	Jacobus Simon Johannes Luijckx, <i>illegaal</i>		Koepoortsweg 12
"	Gerardus Jacobus Haring, <i>illegaal</i>		Kleine Noord 39
"	Simon Petrus Stuijbergen, <i>illegaal</i>		Koepoortsweg 16
"	Franciscus Adolf Rive,		Kruitmolenstraat 12
"	Joannes Paulus Windhausen,		Groote Oost 7
"	Herman Nicolaas Kaldenbach,		Roodesteen 3
"	Leo van Berkum, <i>illegaal</i>		Nieuwsteeg 23
"	Cornelis Jan Schermer,		Kleine Noord 45
"	Martinus Antonius de Zwart,		Gelderschesteeg 16
"	Cornelis Blokker,		Keern 62
"	Willem Hart,		Veenenlaan 91
"	Nicolaas Petrus van Diepen,		Westerdijk 15
"	Martinus Brink, <i>illegaal</i>		Veemarkt 41
"	Wiggert Smit,		Vijzelstraat 1
SRAP	Hendrik van Hulst, <i>illegaal</i>		3e Boomlaan 150
"	Susanna Katharina Klomp,		3e Boomlaan 283
"	Hendrik Kleipoel, <i>illegaal</i>		Veenenlaan 17
"	Lambertus Osinga, <i>illegaal</i>		3e Boomlaan 161
"	Nanne Swierstra,		2e Boomlaan 123A
"	Jan Dirk Casius,		Woonwagen Stationsemplacement
"	Cornelis Moeijes,		Kerkplein 26
"	Mechiel Wils, <i>illegaal</i>		2e Boomlaan 155
"	Willem Ferdinand Gerard Wiese, <i>illegaal</i>		J.P. Coenstraat 9
"	Johannes Langius,		Drieboomlaan 232
"	Wierd Nijboer,		Eikstraat 5
"	Albert Johannes Ewold Vortman, <i>illegaal</i>		3e Boomlaan 288
"	Dirkje Belie- Galis,		Vijzelstraat 14
B Lot	Cornelis Kroon,		Kruitmolenstraat 1
"	Pieter Ruijter,		Groote Noord 55
"	Pieter Jan Blauw,		Achterom 67
"	Cornelis Duivens,		Veenenlaan 204
VD	Dirk Bakker, <i>illegaal</i>		3e Boomlaan 45
"	Antoon van Leeuwen, <i>illegaal</i>		" 64
"	Petrus Nieuwenhout,		Koepoortsweg 74 ^b
"	Ariën Winkel,		Keern 24
"	Nicolaas Cornelis Reinder van Dijk,		3e Boomlaan 286
"	Jan Willem Pette,		Eikstraat 12
Comm	Gerrit Engel,		Schoutenstraat 20
"	Roelf Postema,		O. Turfhaven 20.

Het begrip geestelijke en maatschappelijke stromingen was hiermee dus teruggebracht tot dat van politieke partijen. De NVB, op dat moment zeker een maatschappelijke stroming, kreeg als zodanig geen aanhangers in het Hoornse kiescollege.

Overigens moesten de leden van de uiteindelijke gemeenteraad op persoonlijke titel gekozen worden. In de uiteindelijke gemeenteraad mochten ze ook niet per groep bij elkaar zitten maar alleen op volgorde van leeftijd.

Op 10 augustus presenteerde de commissie de lijst van 45 inwoners van Hoorn die het kiescollege voor de gemeenteraad zouden vormen. Hoe de namenlijst tot stand gekomen is, heb ik niet kunnen achterhalen. Ik weet dus ook niet of mijn vader zichzelf aangemeld heeft of gevraagd is.

De archiefstukken

Een kopie van de getypte namenlijst van 10 augustus is opgenomen in het boek over de Stadsbestuurders op blz. 345. De lijst is echter alfabetisch en er staat niet bij tot welke groepering de verschillende kandidaten gerekend worden.

Op blz 346. hebben Hoogeveen en Van Zoonen de lijst zelf gerangschikt naar groepering. Daar staat achter de naam van mijn vader voor het eerst het predikaat RKSP.

De verdere procedure voor de gemeenteraad leidde in twee stappen van 45 via 25 naar de uiteindelijke 15 leden van de tijdelijke raad die op 20 november geïnstalleerd werd. Mijn vader was er steeds bij en bij alle lijstjes blijft er RKSP achter zijn naam staan in het boek over de stadsbestuurders.

Bij een bezoek aan het Westfries Archief aan de Blauwe Berg in Hoorn legde ik mijn vraag hierover voor aan Jaap Kroon, medewerker van het archief. Kroon heeft mij de afgelopen jaren regelmatig van advies gediend bij onderzoekingen naar mijn familiehistorie.

‘Dat treft,’ zei hij. ‘U kunt het een van de beide heren zelf vragen. Arie van Zoonen zat net nog naast u, hij is elke donderdag op het archief. En Leo Hoogeveen is hier boven aan het werk. We halen hem er even bij.’

Leo Hoogeveen kon mijn vraag niet beantwoorden maar hij wist wel waar we het best konden zoeken, namelijk in het dossier van de noodgemeenteraad van 1945, waar alle oorspronkelijke stukken inzitten die hij en Arie van Zoonen gebruikt hadden.

Dat bleek de goede greep. Dezelfde getypte lijst van 45 die in het boek opgenomen is, komt nóg een keer voor in het dossier. Maar dan in een exemplaar waarbij met vulpen bij iedere naam de groepering ingevuld is. (Bovendien staat er bij 12 personen ‘illegaal’ als bewijs dat ze tijdens de oorlog in het

verzet gezeten hadden.)

Het handschrift in vulpen lijkt van burgemeester Leemhorst te zijn. Hij had de taak om aan de Commissaris van de Koningin te bewijzen dat de verdeling representatief was voor de Hoornse gemeenschap.

Wat zien we in deze lijst? Alle groeperingen worden aangegeven met de afkorting van de politieke partij: CDU, CH, AR, SDAP, VBL, VD en Comm. Maar bij de katholieke personen staat niet RKSP maar RK. Misschien wist burgemeester Leemhorst dat er één persoon op de lijst stond die wel katholiek was maar niet bij de RKSP wilde horen?

Ik kan me voorstellen dat dit ogenschijnlijk kleine onderscheid de schrijvers van het boek over de stadsbestuurders niet is opgevallen. Voor mijn vader maakte het echter alle verschil van de wereld.

Tom Hart (t.hart@inter.nl.net)

Het is in 2009 honderd jaar geleden dat Wim Hart in Hoorn geboren werd: 13 mei 1909.

Hij is gestorven op 3 april 1985.

Zijn vader was medefirmant van de ijzerwinkel Offringa & Hart op het Breed. Zijn moeder was Maartje Vos, dochter van een jagersgezin uit Avenhorn.

Wim Hart werkte bij de meetkundige dienst van Rijkswaterstaat. Hij heeft vooral veel werk verzet voor de aanleg van de A7 van Amsterdam naar Den Oever en voor de Coentunnel.

Hij trouwde in 1939 met Veronica Overman, dochter van een tuinder en een pensionhoudster op de Koepoortsweg. Het echtpaar Hart-Overman woonde achtereenvolgens op de Venenlaan, de Gouw en de Astronautenweg. Ze kregen twaalf kinderen.

Lid van de gemeenteraad was Wim Hart in de periode 1945-1946 en 1949-1958.

Jarenlang is hij actief geweest als schaker bij Caïssa. Hij was verscheidene keren Hoorns kampioen.

Daarnaast was hij medeoprichter en penningmeester van de Hoornse Volksmuziekschool van 1951 tot 1971.

In 1971 kreeg hij de zilveren erepenning van de gemeente Hoorn voor zijn verdiensten voor de stad.

HOE HOORN VERANDERDE

FEMKE UITERWIJK

De DekaMarkt op de hoek van de Drieboomlaan en de W. Barentzstraat, daar gevestigd sinds 1982, hield tot groot verdriet van de klanten eind 2005 op te bestaan. Het was een echte buurtwinkel, waar het

lief en leed van de klanten ook bij het personeel bekend was. In de winkel kwamen 4300 klanten per week, waarvan zo'n 1100 vaste klant was. Na de sloop zijn hier vijf woningen met drie garageboxen gebouwd.

Op de foto zijn alleen de woningen, die op de Drieboomlaan uitkijken, te zien. Naar mijn smaak zijn ze wat smal en hoog, maar wat de kleur van de steen betreft, passen ze mooi in het straatbeeld.

Redactie:

Jos Biegstraaten, Jacq Entius,
Alex Flaming, Leo Hoogeveen,
David Michel, Ben Leek,
Egbert Ottens,
Christiaan Schrickx,
Femke Uiterwijk, Frans Zack

Redactieadres:

D. Michel,
Matissehof 115, 1628 XT Hoorn
e-mail: redactie@oudhoorn.nl

Ereleden:

Mr.dr. B. R. Canneman
(1909-1982)
H. Krijgsman (1914-1990)
D. Breebaart (1905-2002)
C. Kupperts (1921-1990)
Drs. H. M. van den Berg
(1918-2005)
J.L.N. Dijkstra (1930-1992)
J.M. Baltus (1939-1994)
J.P.H. van der Knaap (1936-2007)
J.E.J. Lamers
A. de Graaf
L.P.M. Hoogeveen
A. Boezaard
F. Uiterwijk
A.G.F. van Weel

Copyright:

Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de redactie.

Productie:

Van Vliet Printing
Verlengde Lageweg 1
1628 PM Hoorn
0229 - 214 454

